

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Změny ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR a jejich důsledky

**Changes in Natural – Person Income taxation in the CZ and their
consequences**

Olga Bohůnková

Cheb 2012

Obsah

Obsah.....	6
Úvod.....	9
1. Základní teoretická východiska.....	11
1.1. Definice daní	11
1.2. Historie daňové reformy v tržních ekonomikách	11
1.3. Funkce daní	12
1.4. Třídění daní	12
1.5. Základní náležitosti důchodových daní:.....	13
1.6. Právní úprava daňového systému v České republice:	14
1.7. Daňový systém v České republice.....	14
1.7.1. Daň z příjmu fyzických osob.....	15
1.7.2. Daň z příjmu právnických osob.....	15
1.7.3. Daň z nemovitosti.....	15
1.7.4. Daň dědická darovací z převodu nemovitosti.....	16
1.7.5. Daň silniční.....	16
1.7.6. Spotřební daň.....	16
1.7.7. Daň z přidané hodnoty	16
2. Důchodová daň.....	17
2.1. Daň z příjmu fyzických osob.....	17
2.1.1. Daňový poplatník	17
2.1.2. Předmět daně	18
2.1.3. Osvobozen příjmy od daně.....	18
2.1.4. Sazba daně.....	18

2.1.5.	Základ daně	19
2.1.6.	Nezdanitelné části základu daně.....	20
2.1.7.	Slevy na dani	21
2.1.8.	Daňové zvýhodnění	22
2.1.9.	Konstrukce výpočtu daně z příjmu fyzických osob v roce 2011	22
2.1.10.	Daňové příznání	22
3.	Legislativní změny ve zdanění příjmů fyzických osob	23
3.1.	Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2000.....	23
3.2.	Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2001	24
3.3.	Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2004.....	25
3.4.	Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2005.....	27
3.5.	Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2006.....	28
3.6.	Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2007.....	29
3.7.	Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2008.....	29
3.8.	Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2009.....	32
3.9.	Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2010.....	32
4.	Zhodnocení dopadů změny důchodových daní na poplatníka.....	35
4.1.	Výpočet zdanění příjmů ze závislé činnosti svobodného a bezdětného poplatníka za zdaňovací období 2000 - 2011	35
4.2.	Výpočet zdanění příjmů ze závislé činnosti poplatníka žijícího ve společně žijícího ve společné domácnosti s manželkou a nezaopatřenými dětmi za zdaňovací období 2000 - 2011	42
4.3.	Srovnání daňového zatížení.....	52
4.4.	Možnosti dalších úprav daně z příjmů fyzických osob	53
	Závěr.....	55

Seznam tabulek.....	57
Seznam použitých zkratek.....	58
Seznam příloh.....	59
Použitá literatura.....	60
Abstrakt	61
Abstract	63
Přílohy	64

Úvod

Daně a daňový systém jsou nástrojem hospodářské politiky každého státu, a proto se mění v závislosti na změně politické a ekonomické situace v zemi. Národní ekonomiky používají k naplnění veřejných příjmů vždy několik daní, které mají mezi sebou různé vazby. V České republice existují tři typy daní, které se dále ještě rozdělují. Tyto tři typy jsou daně důchodové, daně majetkové a daně spotřební.

Výše daní, způsob výpočtu daní a jednotlivé složky daní nejsou stejné a prochází neustále určitým vývojem. V historii byly na našem území uskutečněny tři komplexní daňové reformy. První daňová reforma byla realizována v letech 1947 až 1950 s cílem odstranění kapitalistického daňového systému. Druhá daňová reforma se uskutečnila v roce 1953 s cílem socializace národního hospodářství. Třetí daňová reforma byla provedena v roce 1993 a jejím úkolem bylo odstranění socialistického daňového systému. Postupně se i v následujících letech realizovala nějaká reforma nebo změna zákona o daních. Poslední nejdůležitější reforma byla provedena v letech 2007 až 2010.

Tématem mé bakalářské práce jsou právě změny ve zdanění příjmů fyzických osob v České republice a analýza jejich důsledků. Téma této práce jsem si vybrala, protože mě daňový systém a převážně důchodové daně velmi zajímají a ráda bych se jim věnovala i ve svém profesním životě.

Cílem této práce je popsat jaké změny proběhly ve zdaňování příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků na našem území v letech 2000 až 2011 a poukázat na to, jaké měly tyto změny vliv na fyzické osoby. Tyto změny budu demonstrovat na konkrétních výpočtech ve všech letech. Tím zjistím, jak se změny ve zdaňování příjmů podepsaly na různých poplatnících s různými příjmy.

Tato bakalářská práce se skládá ze čtyř částí. V první části práce seznámím čtenáře v krátkosti s celým daňovým systémem v České republice. Popíši právní prameny daňového systému v České republice. Vysvětlím čtenářům, jaké jsou funkce daní, a ve zkratce podám informaci o každé dani působící v našem daňovém systému.

Ve druhé části práce budu čtenáře seznamovat s důchodovými daně v České republice a s pojmy, které s těmito daněmi souvisí, a které budu ve zbytku práce používat. Mezi takovéto základní pojmy patří např. předmět daně, plátce daně, základní mzda, sazba daně a jiné. U daně z příjmu fyzických osob uvedu, jak se daňové sazby v průběhu let vyvíjely. Popíši zde, konstrukci výpočtu daně z příjmu fyzických osob pro aktuální období.

Ve třetí části této bakalářské práce se budu zabývat vývojem a změnami legislativy daní z příjmu fyzických osob v jednotlivých letech. Samozřejmě v každém roce se mění některé poměry v zákoně popřípadě jsou doplněny různé drobnosti. Je jich ovšem velké množství, které by předčilo rozsah bakalářské práce, proto v této části shrnu jen podle mého názoru důležité změny, které proběhly v jednotlivých letech.

Čtvrtá část této práce se bude zabývat praktickými příklady výpočtů daně z příjmu fiktivních osob a jejich změny a dopady na poplatníky za období 2000 – 2011 prostřednictvím řešených příkladů. Tyto výsledky porovnáám a stanovím závěry, které z této analýzy vyplynou.

1. Základní teoretická východiska

1.1. Definice daní

Daň je zákonem stanovený neúčelový, nenávratný, nedobrovolný, neekvivalentní, zpravidla se opakující odvod do státního nebo obecního rozpočtu. Tento příjem je jedním z nejvyšších a rozhodujících příjmů do státního rozpočtu.

Neúčelovostí daně se rozumí skutečnost, že konkrétní daň v určité výši nemá financovat konkrétní vládní projekt, nýbrž že se stane součástí celkových příjmů veřejného rozpočtu, z něhož se budou financovat různé veřejné potřeby. ¹

Neekvivalentní se rozumí to, že nemá nárok na protihodnotu ve výši odpovídající jeho platbě. ² Ten, kdo má vyšší příjem, by měl do veřejného rozpočtu přispívat více, to ale neznamená, že z něho bude více čerpat.

Nenávratná – plátcí daně nevzniká žádný konkrétní nárok.

Je povinná – platba daně musí být povinná, protože se především z daní financují veřejné statky, které spotřebovává každý jedinec podle svých vlastních potřeb.

Je uložena zákonem – nikdo platit daň dobrovolně nechce, je to omezení jeho svobody, proto povinnost platit daně je ukládána v zákoně.

1.2. Historie daňové reformy v tržních ekonomikách

Začátek daňové povinnosti spadá již do starého Říma, Řecka a Orientu. Z počátku byly daně příjmem pro panovníka, který tak potřeboval financovat některé aktivity. V historii byly daně někdy i ve výši 90% zisku. Koncem 19. století docházelo k počátkům moderního zdanění v Evropě. V Česku můžeme datovat začátek daní, známých v dnešní podobě za doby Lucemburků. Nejprve to byly platby panovníkovi, později se jednalo o přímé daně. Daně se postupně vyvíjely a procházely reformami. Důležité reformy v ČR v posledních několika let byly:

- 2009 – 2010: modernizace daňového systému.
- 2008: reforma veřejných financí.
- 2005 – 2006: změna daňové incidence – zvýšení progresivity daňového systému.

---

¹ Kubátová, K. Daňová teorie, 1997. str. 8.

² Kubátová, K. Daňová teorie, 1997. str. 8.

- 2003 – 2004: implementace legislativy Evropské unie.
- 1991 – 1993: zavedení standardního daňového systému tržní ekonomiky. Daňová reforma probíhala od roku 1989. Původní daňový systém platil od roku 1953.
- 1953: socializace národního hospodářství.³
- 1947 – 1950: odstranění kapitalistického systému.

1.3. Funkce daní

Obecně jsou známy tři funkce daní, i když někteří autoři uvádějí i další funkce např. fiskální. Většinou se funkce daní navzájem ovlivňují a působí společně.

Funkce distribuční – pomocí daní a transferů jsou zmírňovány rozdíly mezi jednotlivými subjekty. Některý občan má vysoký příjem a některý naopak nízký. Pomocí této funkce dochází k přerozdělování důchodu od bohatších, směrem k chudším obyvatelům.

Funkce alokační – některé trhy mohou být v nerovnováze a dochází k tržním selháním. Pomocí alokace prostředků dochází k odstranění těchto problémů např. k odstranění externalit a financování veřejných statků (obrana, vnitřní bezpečnost, ochrana životního prostředí) atd.⁴ Užitek a dostupnost plyne každému, nikdo není z jeho užívání vyloučen. Tržní systém je zde nahrazen úhradou z veřejných rozpočtů.

Funkce stabilizační – poslední funkcí daní je stabilizace v případě ekonomických výkyvů. Prostřednictvím veřejných financí může stát makroekonomicky ovlivňovat základní ekonomické cíle (stabilní zaměstnanost, cenovou stabilitu, rovnovážnou platební bilanci a stabilní ekonomický růst) cíl je dosáhnout ekonomické stability. Provádí se pomocí fiskální politiky.

1.4. Třídění daní

K nejdůležitějším patří:

a) podle dopadu na poplatníka:

- přímé daně – jsou vyměřeny přímo poplatníkovi na základě jeho důchodu nebo majetku
- nepřímé daně – jsou placeny a vybírány v cenách zboží, služeb či převodů a pronájmů

³ Daňové reformy České republiky [online] [cit. 1.7.2011]. Dostupné z URL:<<http://www.kdpcr.cz/Data/files/pdf/vancurova.pdf>>

⁴ Grůň, L. Finanční právo a jeho instituty, 2008. str. 96-97.

- b) podle subjektu daně
  - jednotlivce
  - firma, společnost – právnická osoba

- c) podle objektu daně
  - důchodové
  - majetkové
  - ze spotřeby
  - z obchodních operací – burzovní daň

1.5. Základní náležitosti důchodových daní:

K základním náležitostem důchodových daní patří:

- a) předmět daně – jsou důchody, příjmy poplatníků. Může to být mzda, plat, renta, zisk, úrok aj. Jde o důchod disponibilní, který zůstane poplatníkovi k dispozici na použití vlastní spotřeby. Disponibilní důchod je zdanitelný příjem, který zůstane poplatníkovi po odečtení daňově uznatelných výdajů a z disponibilního důchodu se odvádí důchodová daň do veřejných rozpočtů.
- b) subjekt daně – subjektem daně je fyzická či právnická osoba nebo-li poplatník daně, který je povinný odvádět či platit daň. V některých případech poplatník neodvádí daň přímo sám, ale podle zákona má tuto povinnost jiná osoba, kterou označujeme jako plátce daně.
- c) základ daně – je kvantifikovaný předmět daně, z čeho se daň vyměřuje. (hektolitr, m²).
- d) sazba daně – je měřítko, prostřednictvím kterého se ze základu daně stanoví velikost daně.
- e) zdaňovací období – je období, za které se daňová povinnost odvádí. U důchodových daní to bývá kalendářní rok, ale může jím být i hospodářský rok, který je období dvanácti po sobě následujících měsíců.

1.6. Právní úprava daňového systému v České republice:

Daně upravuje celá řada zákonů a ustanovení. Některé se daní týkají přímo, některé jen vymezují určité pojmy. Zde je uveden výčet jen některých základních zákonů.

- Zákon č.586/1992 Sb. o daních z příjmů.
- Zákon č.235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty.
- Zákon č.353/2003 Sb. o spotřebních daních.
- Zákon č.593/1992 Sb. o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu.
- Zákon č.338/1992 Sb. o dani z nemovitosti.
- Zákon č.16/1993 Sb. o dani silniční.
- Zákon č.357/1992 Sb. o dani dědické, darovací a z převodu nemovitostí.
- Zákon o správě daní a poplatků (č.337/1992 Sb., v platném znění)
- Zákon o ochraně životního prostředí zatím v ČR chybí, i když zákon o soustavě daní s ním počítá.
- Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů (č.261/2006 Sb.)
- Daň z pevných paliv (č.261/2006 Sb.)
- Daň z elektřiny (č. 261/2006 Sb.)

1.7. Daňový systém v České republice

Daňový systém v daném státě představuje všechny daně, které ve státě figurují. Požadavky kladené na dobře fungující daňový systém jsou daňová spravedlnost, daňová efektivnost, jednoduchost a srozumitelnost, správné ovlivňování a chování ekonomických subjektů. Tyto daně zabezpečují plnění jednotlivých funkcí, protože každá daň v daňovém systému se chová odlišně a každá jiným způsobem zajišťuje splnění požadavků na daňový systém.

Daňový systém v České republice rozdělujeme na důchodové, spotřební a majetkové daně. Důchodové daně jsou nejmladší, jsou to tzv. přímé daně. Poplatník je současně plátcem daně. Tyto daně jsou přímo placené z našeho důchodu. Spotřební daně byly již ve starověku. Spadají do kategorie nepřímých daní, kdy je odlišena osoba plátce a poplatníka. Jsou vázány

na spotřebu určitého zboží, plní fiskální funkci, jsou stabilním příjmem veřejných rozpočtů. Majetkové daně jsou jedny z nejstarších. Zdaňují majetek ve vlastnictví a převod vlastnických práv, tzv. převodové daně. Do majetkových daní patří daň dědická, daň darovací, daň z převodu nemovitostí. Výnos z majetkových daní většinou plyne do rozpočtu obcí.⁵

Charakteristika jednotlivých daní daňového systému ČR:

1.7.1. Daň z příjmu fyzických osob

Předmětem daně jsou podle Zákona č.586/1992 Sb. o daních z příjmů příjmy, ze závislé činnosti a funkční požitků, příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, z pronájmu a ostatní příjmy. Tuto povinnost mají osoby žijící na území ČR s trvalým pobytem a nebo se zde zdržují v úhrnu alespoň 183 dní v příslušném kalendářním roce a jejich příjmy plynou ze zdrojů v České republice i ze zahraničí.

1.7.2. Daň z příjmu právnických osob

Předmětem daně se stávají příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem, není-li v zákoně stanoveno jinak. Povinnost platit tuto daň mají osoby, které podnikají na území České republiky. Daň se platí z příjmů plynoucích ze zdrojů v České republice i ze zahraničí.

1.7.3. Daň z nemovitostí

Daň z nemovitostí je stanovena na základě zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, a zahrnuje daň z pozemků a daň ze staveb. Předmětem daně jsou pozemky, které se nacházejí na území České republiky a jsou uvedené v katastru nemovitostí. Za předmět daně se nepovažují ty pozemky, které jsou určeny pro obranu státu, ochranné lesy a lesy zvláštního určení. Dále některé vodní plochy a pozemky zastavěné v rozsahu půdorysu stavby. Daň odvádí vlastník pozemku a tyto pozemky musí být na území České republiky.⁶

---

⁵ Tomášková, E. Veřejné finance. str. 89-90.

⁶ Zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí [online] [cit. 20.6.2011]. Dostupné z URL: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dan_z_nemovitosti/>

1.7.4. Daň dědická darovací z převodu nemovitosti

Předmětem daně dědické a daně darovací jsou dle §3 a §6 zákona č. 357/1992 Sb. o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, věci nemovité, byty a nebytové prostory, cenné papíry, peněžní prostředky v české a cizí měně, pohledávky a majetková práva a jiné majetkové hodnoty nabyté děděním nebo darováním. Daň dědická a daň darovací platí každý, kdo nabytí dědictví nebo dar. Plátcem tedy může být fyzická osoba i právnická osoba nebo stát.

1.7.5. Daň silniční

Silniční daň upravuje zákon č. 16/1993 Sb. o dani silniční. Účelem silniční daně je zdanění užívání pozemních komunikací v České republice silničními motorovými vozidly, které jsou používány k podnikatelské činnosti. Rozhodující část osobních automobilů používaných k fakultativním jízdám této dani nepodléhá, ačkoli tvoří podstatnou složku dopravního proudu. Silniční doprava odvede do státního rozpočtu ročně kolem 80 mld. K této dani se přiznávají silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla, která jsou registrovaná a provozovaná v ČR, jestliže se používají k podnikání nebo k jiné samostatné výdělečné činnosti. Vozidla, jejichž hmotnost je 12 a více tun jsou vždy předmětem daně silniční.⁷

1.7.6. Spotřební daň

Spotřební daně jsou stanoveny za účelem regulace ceny určitých statků pro snížení spotřeby těchto statků, nebo aby zvýšily příjmy státního rozpočtu. Spotřební daní se dle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních rozumí daň z lihu, z piva, z vína a meziproductů, z minerálních olejů a daň z tabákových výrobků. Dříve správu daně vykonával finanční úřad, nyní tuto funkci provádí celní úřad.

1.7.7. Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty neboli DPH. Je to nejmladší daň, která byla poprvé zavedena ve Francii. Používá se ve všech zemích EU. Je to nepřímá daň, která se uplatňuje na dodání zboží, nemovitostí a poskytnutí služby osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti. Předmětem daně jsou veškerá zdanitelná plnění v tuzemsku, zboží z dovozu a nepravidelná mezinárodní autobusová přeprava osob uskutečňovaná zahraničním provozovatelem v tuzemsku. V ČR momentálně máme dvě sazby daně a to základní a sníženou.

---

⁷ Kislingerová, E. Inovace nástrojů ekonomiky a managementu organizací, 2008. s. 273.

2. Důchodová daň

Důchodovou daní rozumíme daň, která je placena z důchodu nejen fyzických osob ale, také právnických osob. Důchodem v tomto slova smyslu myslíme příjem osob např. příjem z podnikání, příjem ze závislé činnosti a funkčních požitků atd. Důchodové daně představují jedny z nejdůležitějších, ale také nejsložitějších daní. Konstrukce obou daní se liší, ale některé charakteristiky mají společné.

Poprvé byly tyto daně použity v 18. století v Anglii. V dalších zemích se tato daň postupně zaváděla koncem 19. a začátkem 20. století. V České republice byla 1. 1. 1993 zavedena daňovou reformou daň z příjmu fyzických osob. Jejím cílem je zdanění globálního důchodu každého jednotlivce tak, aby neexistoval rozdíl mezi zdaněním důchodů pocházejících z různých zdrojů.⁸

V daňové soustavě České republiky spadají do důchodových daní:

- daň z příjmů fyzických osob,
- daň z příjmů právnických osob.

2.1. Daň z příjmu fyzických osob

2.1.1. Daňový poplatník

Poplatník daně je fyzická osoba, jejíž příjmy podléhají daňové povinnosti. Fyzické osoby se pro účely této daně dělí na dva typy:

- **Daňový rezident** – je fyzická osoba, která má na území České republiky bydliště (stálý byt) nebo se zde obvykle zdržuje nejméně 183 dnů v roce. Daňový rezident je poplatník, jehož daňová povinnost se vztahuje, jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí.⁹
- **Daňový nerezident** – je fyzická osoba, která nemá na území České republiky bydliště a ani se zde obvykle nezdržuje. Daňovým nerezidentem je také fyzická osoba, která se na území ČR zdržuje pouze z důvodu studia nebo léčení i pokud se zde zdržuje déle než 183 dnů. Daňový nerezident je poplatník s omezenou daňovou povinností, tj.

⁸ Kubátová, K. Daňová teorie, 1997. str. 159.

⁹ Vybíhal, V. Zdanování příjmů fyzických osob, 2009, str. 19

poplatník, jehož daňová povinnost se vztahuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR.¹⁰

2.1.2. Předmět daně

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou příjmy v peněžní i nepeněžní podobě. Jedná se o příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků (§ 6), příjmy z podnikání a z jiné samostatně výdělečné činnosti (§ 7), příjmy z kapitálového majetku (§ 8), příjmy z pronájmu (§ 9) a ostatní příjmy (§ 10).

2.1.3. Osvobozen příjmy od daně

Od daně jsou osvobozeny některé příjmy, které jsou ovšem předmětem daně. Z těchto příjmů se daň neplatí. Do této kategorie spadá velké množství příjmů, které zde není možné všechny rozepsat. Proto zde shrnu jen některé příjmy např. příjmy z prodeje rodinného domu, bytu, příjmy z prodeje movitých věcí, cena z veřejné soutěže, cena z reklamní soutěže nebo z reklamního slosování, příjem získaný ve formě dávek a služeb z nemocenského pojištění, státní sociální podpora, stipendia, atd.¹¹

2.1.4. Sazba daně

V současné době je v České republice lineární zdanění příjmů. To znamená, že nízké i vysoké příjmy jsou daněny jednotnou daní a to 15%. Česká republika tuto rovnou daň zavedla v roce 2008. Do této doby stejně jako ve většině jiných zemí bylo progresivní zdanění příjmů, které obsahovalo 4 sazby. Vývoj daňových sazeb daně z příjmů fyzických osob v analyzovaných letech znázorňují tabulky č. 1, 2, 3 a 4.

Vývoj daňových sazeb od roku 2000 do roku 2011

Tabulka 1 sazba daně z příjmu fyzických osob, 2011- 2008, vlastní zpracování

Rok	Výše sazby daně
2011	15%
2010	15%
2009	15%

¹⁰ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů [online] [cit. 22.6.2011]. Dostupné z URL: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>>

¹¹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů [online] [cit. 22.6.2011]. Dostupné z URL: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>>

2008	15%
------	-----

Tabulka 2 Progresivní zdanění v letech 2006,2007, vlastní zpracování

Základ daně		Výpočet daně
0	121 200	12%
121 200	218 400	19% (z částky převyšující 121 200 Kč) + 14 544 Kč
218 400	331 200	25% (z částky převyšující 218 400 Kč) + 33 012 Kč
331 200	Více	32% (z částky převyšující 331 200 Kč) + 61 212 Kč

Tabulka 3 Progresivní zdanění v roce 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, vlastní zpracování

Základ daně		Výpočet daně
0	109 200	15 %
109 200	218 400	20% (z částky převyšující 109 200 Kč) + 16 380 Kč
218 400	331 200	25% (z částky převyšující 218 400 Kč) + 38 220 Kč
331 200	Více	32% (z částky převyšující 331 200 Kč) + 66 420 Kč

Tabulka 4 Progresivní zdanění v roce 2000, vlastní zpracování

Základ daně		Výpočet daně
0	102 000	15%
102 000	204 000	20% (z částky převyšující 121 200 Kč) + 15 300 Kč
204 000	312 000	25% (z částky převyšující 218 400 Kč) + 35 700 Kč
312 000	Více	32% (z částky převyšující 312 000 Kč) + 62 700 Kč

2.1.5. Základ daně

Základ daně je vše, co jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátce zeskutečnění zdanitelné plnění. Pokud má poplatník více příjmů z různých zdrojů, považuje se jeden příjem za dílčí základ daně. Celkový základ daně je potom součet těchto dílčích základů daní.¹²

¹² Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů [online] [cit. 22.6.2011]. Dostupné z URL: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>>

2.1.6. Nezdánitelné části základu daně

V jednotlivých letech sledovaného období docházelo v zákoně o DZP k četným změnám. Za ty nejdůležitější považují změnu nezdánitelných částek základu daně, které se výrazně navyšovaly a v roce 2005 se změnilly na slevy na dani. Zde se stal výrazný rozdíl. Nezdánitelné částky se odečítají od základu daně, zatímco o slevy na dani je snižována vlastní daňová povinnost.

Do této kategorie patří následující body:

- Hodnota darů - od základu daně lze odečíst hodnotu darů, které poplatník poskytuje např. obcím, krajům, státu, právnickým osobám, církvi, zdravotnickým organizacím a mnoho dalších. Hodnota darů ve zdaňovacím období musí přesáhnout 2 % ze základu daně nebo je jeho částka vyšší než 1 000 Kč. Pokud se jedná o dary na finanční pomoc při odstraňování následků živelních pohrom, můžeme si odečíst nejvýše 10 % ze základu daně. Jako dar na zdravotnické účely, se hodnota jednoho odběru krve bezpříspěvkového dárce oceňuje částkou 2 000 Kč.
- Úroky - Ze základu daně se odečítá částka, která se rovná úrokům zaplaceným institucím, které poskytly poplatníkovi úvěr nebo hypotéku na řešení bytových otázek (např. výstava domu, bytu, koupě pozemku atd.) ve zdaňovacím období. Nesmí se ovšem jednat o bytovou výstavbu, údržbu nebo změnu stavby bytového domu nebo bytu ve vlastnictví podle zvláštního právního předpisu prováděnou v rámci podnikatelské a jiné samostatné výdělečné činnosti nebo pro účely pronájmu. Částka, o kterou můžeme snížit základ daně je ohraničena 300 000 Kč za zúčtovací období nebo maximálně 25 000 za měsíc.¹³
- Penzijní pojištění - za zdaňovací období můžeme uplatnit další položku v podobě penzijního připojištění. Celková částka, o kterou může být snížen základ daně je 12 000 Kč. Od částky zaplacenou na penzijním připojištění si musíme odečíst částku ve výši 6 000 Kč.
- Soukromé životní pojištění - ze základu daně můžeme odečíst také zaplacené životní pojištění. Za zdaňovací období je maximální částka v hodnotě 12 000 Kč.

---

¹³ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů [online] [cit. 22.6.2011]. Dostupné z URL: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>>

- Odborové příspěvky - pokud poplatník odvádí do odborové organizace příspěvkové poplatky, může si pomocí nich také snížit základ daně. Sazba je 1,5% zdanitelných příjmů maximálně ale do výše 3 000 Kč.
- Vzdělávání - v případě dalšího vzdělávání poplatníka, může tyto náklady poplatník uvést jako nezdanitelnou částku. Jedná se především o náklady na zkoušky, pokud nebyly hrazeny zaměstnavatelem, nebo nebyly uvedeny jako náklad při podnikání. Maximální částka je 10 000 Kč.
- Výzkum a vývoj - zde mohou podnikatelé odečíst náklady na výzkum a vývoj.¹⁴

2.1.7. Slevy na dani

Daňová povinnost se poplatníkům snižuje o tzv. slevy na dani. Těmito slevami se podle zákona o dani rozumí:

- Sleva na poplatníka, každý poplatník si odečte částku ve výši 24 840 Kč za zdaňovací období.
- Sleva na manželku nebo manžela, pokud nemá své příjmy, přesahující 69 000 Kč za zdaňovací období. V tomto případě si poplatník odečte částku ve výši 24 840 Kč.
- Je-li poplatník invalidní důchodce prvního nebo druhého stupně, může si odečíst slevu 2 520 Kč, nebo částku 5 040 Kč, pobírá-li poplatník invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně.
- Vlastní-li poplatník průkaz ZTP/P náleží mu sleva ve výši 16 140 Kč za zdaňovací období.
- Poplatník, který navštěvuje školu, podle zákona se tedy soustavně připravuje na budoucí povolání, odečte si částku 4 020 Kč. U této slevy je věková hranice 26 let.
- Pokud je poplatník zaměstnavatelem může si odečíst slevu na dani za zaměstnance se změněnou pracovní schopností ve výši 18 000 Kč, nebo 60 000 Kč má-li zaměstnanec sníženou pracovní schopností s těžším zdravotním postižením.¹⁵

¹⁴ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů [online] [cit. 22.6.2011]. Dostupné z URL: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>>

¹⁵ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů [online] [cit. 22.6.2011]. Dostupné z URL: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>>

2.1.8. Daňové zvýhodnění

- Daňové zvýhodnění na dítě, poplatník má nárok na slevy na vyživované dítě žijící s ním v domácnosti (nezletilé, do ukončení povinné školní docházky, zletilé do 26 let věku, pokud se soustavně připravuje na budoucí povolání atd.) ve výši 11 604 Kč ročně.

2.1.9. Konstrukce výpočtu daně z příjmu fyzických osob v roce 2011

- ⇒ Hrubé příjmy
  - + Pojištění hrazené zaměstnavatelem
  - Odčitatelné položky
  - Daňová ztráta z minulých let
- ⇒ Superhrubá mzda
- ⇒ Vynásobíme sazbou daně
- ⇒ Daň před slevami:
  - Slevy na dani
- ⇒ Daň po slevách
  - Bonus na dítě
- ⇒ Výsledná daň
- ⇒ Doplatek“+“, přeplatek“-“ daně

2.1.10. Daňové přiznání

Pro zjištění daňové povinnosti vůči Finančnímu úřadu se využívá daňové přiznání. Daňové přiznání je formulář vydaný Finančním úřadem, který musí mít určité náležitosti a musí k němu být doloženy všechny materiály dokládající údaje ve formuláři. Vyplňuje se každý rok za dané zdaňovací období, nejpozději do konce března následujícího období. Za zaměstnance většinou vyplňuje daňové přiznání zaměstnavatel, pokud o to zaměstnanec zaměstnavatele požádá. Pokud jej podává za poplatníka daňový poradce nebo podléhá povinnosti ověřovat účetní závěrku auditorem, může podat daňové přiznání až do konce června. Existují tři druhy daňového přiznání a to řádné, opravné a dodatečné. Daňové přiznání musí podat každá fyzická osoba, jejíž příjmy přesáhly 15 000 Kč. Pokud to nejsou příjmy od daně osvobozené nebo příjmy, z nichž je daň vybírána srážkovou daní.

3. Legislativní změny ve zdanění příjmů fyzických osob

Vesměř každý zákon prochází během let určitými reformami. Reforem od roku 2000 týkajících se dani z příjmu fyzických osob bylo velké množství. Některé změny byly více patrné, některé méně. V následujícím textu jsou rozděleny jednotlivé změny podle roků a to od roku 2000 až do dnešního roku.

Změny ve zdanění se nejvíce dotýkají poplatníků daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků. Jde o poplatníky, kteří mají zdanitelné příjmy za vykonanou práci v podobě mzdy, která jim plyne z pracovně právního vztahu. Výrazné změny při zdaňování příjmů nastaly i u osob samostatně výdělečně činných.

Záměrem mé práce je analyzovat dopady změn v oblasti daní za uvedená období u poplatníků daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti.

3.1. Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2000

Jednou z nejdůležitějších změn v roce 2000 bylo přijetí zákona 129/1999 Sb., který upravoval kromě zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů také zákon č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, zákon č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty a zákon č. 61/1997 Sb., o lihu. Měl účinnost od 1. 1. 2000.

První změna v dani z příjmu se týkala změny daňových sazeb. Bylo úplně zrušeno poslední pásmo. Změna byla tedy výhodná pro osoby s nejvyššími příjmy, které spadaly do tohoto nejvyššího pásma a snížila se jim tak daňová sazba z původních 40% na 32%. Přehled vývoje těchto daňových sazeb jsem již uvedla v předchozí kapitole.

Další důležitou změnou bylo přijetí zákona č. 170/1999 Sb., kterým se opět měnil zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu a zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Tento zákon měl daň z příjmu fyzických osob ovlivnit v tom slova smyslu, že je možné od tohoto roku odečíst od základu daně částku hrazenou na penzijní připojištění se státním příspěvkem. Částka, kterou lze takto odečíst, se rovnala úhrnu příspěvků zaplacených za zdaňovací období na penzijní připojištění se státním příspěvkem sníženému o 6 000 Kč.¹⁶ Maximální možná částka, kterou je možno podle zákona odečíst je 12 000 Kč. Cílem bylo

---

¹⁶ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů [online] [cit. 22.6.2011]. Dostupné z URL: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>>

podpořit a motivovat plátce daně k uzavírání penzijních připojištění pro zabezpečení se ve stáří.

3.2. Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2001

V tomto roce proběhla také řada změn týkajících se zákona o dani z příjmu. První změna se zabývala změnou nezdánitelných částek základu daně. Při analýze jsem zjistila, že oproti předcházejícím letům se všechny nezdánitelné části základu daně zvýšily a to takto.

- U poplatníka se zvýšila částka na 38 040 Kč z původních 34 920 Kč.
- Na manželku, která nemá dostatečné příjmy, částka vzrostla z původních 19 884 Kč na 21 720 Kč.
- Částka na vyživované dítě vzrostla z 21 600 Kč za rok na 23 520 Kč.
- Osoba, která pobírá částečný invalidní důchod, si mohla odečíst nezdánitelnou část za rok o 600 Kč více a to na 7 140 Kč z původních 6 540 Kč.
- Osobě, která pobírá plný invalidní důchod, se zvýšila nezdánitelná část základu daně z 13 080 na 14 280 Kč.
- Držitelům průkazu ZTP/P se částka zvýšila celkem výrazně na 50 040 Kč z původních 45 780 Kč.
- Poslední položkou jsou studenti. Ti si mohli nově odečíst částku 11 400 Kč místo původních 10 464 Kč.¹⁷

Následná změna se zabývala zálohami poplatníků. Do tohoto roku měli povinnost odvádět zálohy na dani poplatníci, kteří měli předchozí daňovou povinnost 20 000 Kč a více. Od tohoto roku se hranice posunula na 30 000 Kč.

Byly provedeny opět změny v daňových sazbách. Byly posunuty nejvyšší částky u všech tří pásem. Viz. přehled daňových sazeb ve druhé kapitole.

Novelou zákona 586/1992 Sb. zákonem 492/2000 Sb. byla podobně jako v roce 2000 přijata důležitá změna a to zavedení možnosti odečíst od základu daně pojistné placené za soukromé životní pojištění a to na základě pojistné smlouvy uzavřené mezi poplatníkem jako pojistníkem a pojišťovnou. To vše za předpokladu, že výplata pojistného plnění (důchodu nebo jednorázového plnění) je ve smlouvě sjednána až po 60 měsících od uzavření smlouvy a současně nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne poplatník věku 60 let.

---

¹⁷ Marková, H. Daňové zákony, 2001. str. 108

Maximální částka, kterou lze odečíst za zdaňovací období, činí v úhrnu 12 000 Kč, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami. Odpočet bude možno uplatnit na základě podání daňového přiznání, a to poprvé za zdaňovací období 2001.¹⁸ Částka 6000 Kč, se od základu daně neodečítá, protože stát nepřispívá na životní pojištění. Další podmínkou je, že při nedodržení těchto podmínek z důvodu zániku pojištění nebo dodatečné změny doby trvání pojištění, nárok na uplatnění odpočtu nezdánitelné části základu daně zaniká a poplatník je povinen za zdaňovací období, ve kterém k této skutečnosti došlo, podat daňové přiznání a uvést v něm jako příjem podle § 10 částky, o které byl poplatníkovi v příslušných letech z důvodu zaplaceného pojistného základ daně snížen¹⁹. Podle mého názoru zavedl stát možnost odečíst platby na životní pojištění jako další motivaci pro obyvatele pro to, aby si sami začali přispívat na důchod. Protože i podle ministerstva práce a sociálních věcí je nejvýznamnějším problémem, se kterým se bude muset česká společnost v následujících letech vypořádat, je stárnutí populace. Tento fenomén je charakterizován rostoucím podílem osob ve vyšších věkových skupinách v závislosti na prodlužující se střední délce života (dané poklesem úmrtnosti) a nízké porodnosti.²⁰ Česká republika bude muset do budoucna přistoupit k důchodové reformě.

3.3. Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2004

Protože v letech 2002 a 2003 nebyly žádné změny v zákoně o dani z příjmu fyzických osob, uvádím zde až rok 2004. V tomto roce proběhlo velké množství změn. Jedním z důvodů byl vstup do Evropské unie. Bylo nutné některé zákony dát do souladu s potřebami Evropské unie.

Podle zákona 438/2003 Sb., byl stanoven minimální základ daně. U poplatníka s příjmy podle § 7 odst. 1 písm. a), b) nebo c) musí základ daně podle § 5 a 23 činit alespoň 50 % částky, která se stanoví jako součin všeobecného vyměřovacího základu podle zákona o důchodovém pojištění za kalendářní rok, který o 2 roky předchází zdaňovacímu období, přepočítacího koeficientu podle zákona o důchodovém pojištění pro úpravu tohoto všeobecného základu a počtu kalendářních měsíců, v jejichž průběhu poplatník provozoval

---

¹⁸ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů [online] [cit. 22.6.2011]. Dostupné z URL: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>>

¹⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů [online] [cit. 22.6.2011]. Dostupné z URL: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>>

²⁰ Důchodová reforma [online] [cit. 24. 6. 2011]. Dostupné z URL: <<http://www.mpsv.cz/cs/2228>>

podnikatelskou činnost nebo jinou samostatnou výdělečnou činnost. Tato částka se zaokrouhluje na celé stokoruny dolů.²¹

Tento minimální základ daně stát stanovil z toho důvodu, aby neexistovali podnikatelé, kteří třeba i po celou dobu svého podnikání nezaplatili žádnou daň. Nyní budou muset platit alespoň tuto základní minimální daň.

Minimální základ daně se nesnižuje o položky odčitatelné od základu daně uvedené v § 34. Zjištěnou daňovou ztrátu, která je dosažena ve zdaňovacím období, ve kterém byl stanoven minimální základ daně, lze uplatnit v následujících zdaňovacích obdobích podle § 34. Tyto ustanovení, se ovšem nevztahují na poplatníky, kteří ve zdaňovacím období:

- zahájili nebo ukončili podnikatelskou činnost,
- bezprostředně následujícím po zdaňovacím období, ve kterém zahájil podnikatelskou činnost,
- kterému byla stanovena daň paušální částkou podle § 7a,
- kterému náležel rodičovský příspěvek podle zvláštního právního předpisu, a to i po část zdaňovacího období,
- kterému náležel příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu podle zvláštního právního předpisu, a to i po část zdaňovacího období
- který je poživitelem starobního důchodu, plného invalidního důchodu nebo částečného invalidního důchodu
- který na počátku zdaňovacího období nedovršil věk 26 let a který se v souladu se zvláštním předpisem soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.²²

Dále podle zákona 438/2003 Sb. se mění nezdanitelná část základu daně na dítě. Tato částka se zvyšuje na 25 560 Kč z původních 23 520 ročně. V tom je vidět snaha státu o podporu rodin s dětmi.

V tomto roce se nemění sazby daně z příjmu fyzických osob. Viz. předchozí kapitola.

---

²¹ Zákon 438/2003 Sb. [online] [cit.23.6.2011] Dostupné z URL: < <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb03438&cd=76&typ=r>>

²² Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů [online] [cit. 22.6.2011]. Dostupné z URL: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>>

Pro všechny podnikatele se zvýšil vyměřovací základ při výpočtu sociálního a zdravotního pojištění. Z 35 % zisku, se v roce 2004 zvýší základ daně na 40 %. Čímž stoupne i daňové zatížení fyzických osob.

Dále se mění peněžní částka, která udávala povinnost podávat daňové přiznání. Původní částka 10 000 Kč se změnila na 15 000 Kč.

3.4. Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2005

V roce 2005 bylo největší novinkou společně zdanit svoje příjmy tzv. společné zdanění manželů, které bylo možné využít jen v letech 2005 až 2007. Výhodné to bylo pro rodiny, jejichž výše příjmů se výrazně lišila, nebo dokonce jeden z dospělých v rodině žádný příjem neměl. Princip byl, že daňový základ si manželé rozdělí přesně napůl, čímž by se měla celková daňová povinnost rodiny snížit. Využít tuto možnost mohli pouze ti, kteří splňovali několik podstatných podmínek. Manželé musí vyživovat alespoň 1 dítě a další podmínkou je manželství. Co náš právní řád neumožňuje je společné zdanění poplatníků, kteří žijí jako druh/družka. Tato podmínka musela být splněna nejpozději v poslední den příslušného zdaňovacího období, tedy 31. prosince. Tento pojem je hojně využíván v mnoha zemích světa, např. v USA. Společné zdanění manželů zavedla strana ČSSD s cílem pomoci rodinám s dětmi. Je vhodný zejména, pokud je manželka na rodičovské dovolené, nebo pokud má jeden z manželů vysoké příjmy a druhý naopak nízké příjmy. V letech 2006 a 2007 se tohoto společného zdanění velmi využívalo. Smyslem je sečíst příjmy celé rodiny a daňový základ se rozdělil je na dvě poloviny, kde uplatnění nezdanitelných částek uplatnil i ten z manželů, který neměl žádný příjem. Př.: manželka na mateřské dovolené si ve svém daňovém přiznání odečte základní nezdanitelnou částku, popřípadě i ty další, jako např. odpočet na soukromé životní pojištění, úroků z úvěru na bytovou potřebu apod. Manžel si navíc mohl uplatnit nezdanitelnou částku na manželku bez příjmů. A v tom byla největší výhoda společného zdanění manželů, která znamenala finanční přínos. Společné zdanění manželů se nemůže uplatnit, jestliže alespoň jeden z manželů má daň stanovenou paušální částkou, nebo má povinnost stanovit minimální základ daně, případně rozděluje zisk na spolupracující osoby. Vyživované dítě se myslí podle zákona o dani vlastní dítě, osvojené, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě druhého z manželů a vnuk (vnučka), pokud jeho rodiče nemají příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit, pokud je nezletilým dítětem, zletilým dítětem až do dovršení věku 26 let, jestliže nepobírá plný invalidní důchod a soustavně se připravuje na budoucí povolání; příprava na budoucí povolání se posuzuje podle § 12 až 15 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, nemůže se

soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost. V případě, že manželé uplatnili společné zdanění, musí každý z manželů podat své daňové přiznání. Toto daňové přiznání podávají oba manželé ve stejné lhůtě. Do daňového přiznání každý z manželů uvede údaje potřebné pro výpočet společného základu daně za oba manžele.

Novela zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, kterým se mění zákon č. 669/2004 Sb. Upravuje pojem nezdanitelnou část základu daně na vyživované dítě. Pojem přechází v tzv. daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti. Rozdílným faktorem mezi předchozí nezdanitelnou částí základu daně na vyživované dítě a daňovým zvýhodněním na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti spočívá v tom, že daňové zvýhodnění na dítě se odečítá v dané výši přímo od vypočtené daně. Nebo v jednotlivých kalendářních měsících u zaměstnanců od vypočtené zálohy na daň. Nezdanitelná část se naopak odečítá ze základu daně ve stanovené výši.²³ Toto daňové zvýhodnění na vyživované dítě může poplatník při splnění stanovených podmínek odečíst z vypočtené daně jako:

- Slevu formou slevy na dani,
- formou daňového bonusu (záporné daně),
- kombinací obou forem, tj. slevy na dani a současně i daňového bonusu.

Poplatník si může jako daňové zvýhodnění odečíst částku ve výši 6 000 Kč korun za rok. Pokud je vyživované dítě držitelem průkazu ZTP/P, smí si odečíst částku 12 000 Kč.

3.5. Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2006

Změny v daních, které proběhly v roce 2006, byly také rozsáhlejší. Změny se týkaly především dani z příjmu fyzických osob, dále dani silniční, spotřební dani. Ve změnách o dani z příjmu bylo cílem především:

Přejít od sociálních standardních odčitatelných položek od základu daně ke slevám na dani z příjmu. Tyto slevy se však mohly odečíst jen do výše daňové povinnosti. Jediná sleva na dítě je výjimkou. Ta byla zavedena již v roce 2005. Zde mohl zaměstnavatel využít tzv. daňový bonus a mohl dosáhnout maximálně 30 tisíc ročně, tedy 2 500 Kč měsíčně. Konkrétně se jednalo o položky, jako je poplatník, který z původních odčitatelných položek ve výši

²³ Daňové zvýhodnění [online] [cit. 30.6.2011] Dostupný z URL:<<http://pravniciradce.ihned.cz/c1-15685750-danove-zvyhodneni-na-vyzivovane-dite-zijici-s-poplatnikem-v-domacnosti>>

38 040 Kč si může odečíst slevu na dani ve výši 7 200. Na nezaopatřenou manželku nebo manžela si nově mohli odečíst slevu ve výši 4 200 místo původní odčitatelné položky ve výši 21 720 Kč. Částečný invalidní důchodce si odčítal částku 1 500 Kč místo původních 7 140 Kč a plný invalidní důchodce měl nárok na částku 3 000 Kč místo předchozích 14 280 Kč. Držitel průkazu ZTP/P měl slevu na dani 9 600 Kč z původní odčitatelné položky 50 040 Kč a student 2 400 Kč z předchozích 11 400 Kč. Ovšem neznamená to, že odčitatelné položky se úplně zrušily. Zůstali v podobě např. penzijního nebo životního pojištění, darování krve atd.

Změna daňové sazby. V prvním daňovém pásmu došlo ke snížení daňové sazby z původních 15% na 12%. Ve druhém daňovém pásmu 19% z původních 20%. Základ daně prvního pásma se rozšířil z původních 109 200 Kč na 121 200 Kč. Druhé pásmo zůstalo beze změn.

3.6. Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2007

V roce 2007 proběhly relativně nepatrné změny. Mezi tyto změny patří např. doplnění osob, které jsou osvobozeny od daně z příjmů fyzických osob. Podle Novela č. 29/2007 Sb. byl nově zařazen příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou nebo jinou osobu, která má nárok na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách, a to do výše poskytovaného příspěvku, je-li tato péče vykonávána fyzickou osobou, u níž se nevyžaduje registrace podle zákona o sociálních službách.²⁴

Podle zákona 179/2006 Sb., který nabyl účinnosti až v roce 2007, bylo nově možno uplatnit jako odčitatelnou položku náklady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání, ale jen za určitých podmínek uvedených v zákoně.

3.7. Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2008

Obecně druhou důležitou reformou v daních byla reforma v roce 2008. Měla za následek změny v přímých daních, nepřímých daních a byla nově zavedena ekologická daň. Bylo změněno 46 zákonů a zrušen jeden zákon. Dále byly provedeny změny např. v sociálních podporách a ve zdravotním pojištění. Tato reforma byla shrnuta do zákona č. 261/2007 Sb. O Stabilizaci veřejných rozpočtů. Tento zákon byl uveden v platnost 1. 1. 2008. Reformu navrhl tehdejší premiér Mirek Topolánek. Zákon č. 261/2007 měl vliv především na tyto zákony: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění

---

²⁴ Zákon 29/2007 [online] [cit. 30.6.2011] Dostupný z URL:<http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/825/_s.155/701?l=29/2007>

základu daně z příjmů, Zákon č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty, Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, Zákon č. 215/2005 Sb., o registračních pokladnách a o změně některých zákonů, Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků atd. a jiné.²⁵ Mezi důležité změny, které byly provedeny v dani z příjmu fyzických osob, patří:

Zavedení jednotné daně ve výši 15% místo předchozího progresivního zdanění.

Jedním z bodů reformy bylo zavedení tzv. superhrubé mzdy. Podle zákona byl základ daně stanoven jako souhrn příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, s výjimkou příjmů zdaněných srážkovou daní, zvýšený o částku odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistnému na všeobecné zdravotní pojištění, které je z těchto příjmů podle zvláštních právních předpisů povinen platit zaměstnavatel, tedy ve výši 35%. U zaměstnance, na kterého se vztahuje povinné zahraniční pojištění stejného druhu, zvýšené o částku odpovídající příspěvkům zaměstnavatele na toto zahraniční pojištění. Povinné pojistné se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru. Při výpočtu základu daně se při stanovení částky povinného pojistného nepřihlíží ke slevám nebo k mimořádným slevám na pojistném u zaměstnavatele a ani k jiným částkám, o které si zaměstnavatel snižuje odvody povinného pojistného.²⁶ Princip superhrubé mzdy se ale nevyužívá např. u dohody o provedení práce. Důvodem je, že se z příjmu neodvádí zdravotní ani sociální pojištění.

V tomto roce bylo zrušeno společné zdanění manželů. Důvodem bylo zavedení jednotné sazby daně a tím pádem společné zdanění manželů ztratilo na významu. Pro kompenzaci jeho zrušení byla velmi výrazně zvýšena sleva na manželku nebo manžela.

Důchodce si může nově odečíst základní sazba na poplatníka. Jejich důchod je do výše 198 000 Kč osvobozen od daně. Došlo ke snížení míry zdanění u důchodců.

---

²⁵ Zákon č. 261/2007 Sb. [online] [cit. 29.6.2011] Dostupný z URL:<
http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?kam=zakon&c=261/2007>

²⁶ Zákon č. 261/2007 Sb. [online] [cit. 29.6.2011] Dostupný z URL:<
http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?kam=zakon&c=261/2007>

Daňový bonus vzniklý z daňového zvýhodnění na děti se zvyšuje z původních 30 000 Kč na nových 52 200 Kč ročně.²⁷

Z důvodu zavedení jednotné sazby daně a zavedení superhrubé mzdy reforma zahrnuje výrazné zvýšení slev. Důvodem bylo zvýšení zdanění nejnižších příjmových skupin. Změnily se výše slev na dani a to takto:

- Zvýšení slevy na poplatníka z původních 7 200 Kč na 24 840 Kč.
- Zvýšení slevy na manželku, nebo manžela, který nemá dostatečné vlastní příjmy z původních 4 200 Kč na 24 840 Kč. Je-li navíc držitelem průkazu ZTP/P je částka zvýšena na 49 680 Kč.
- Zvýšení slevy u invalidních důchodců a to částečný invalida z 1 500 Kč na 2 520 Kč.
- Plný invalida z 3 000 Kč na 5 040 Kč, u držitele průkazu ZTP/P z 9 600 Kč na 16 140 Kč.
- Taktéž se zvýšila sleva na studenta z 2 400 Kč na 4 020 Kč.
- Zvýšení slevy na dítě nově je 10 680 Kč místo 6 000 Kč. Na dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P je sleva 21 360 Kč.
- Zvýšení slevy na poplatníka, který je držitelem průkazu ZTP/P na 16 140 Kč.²⁸

Dále se náklady na zvyšování kvalifikace zaměstnance, které jsou hrazeny jeho zaměstnavatelem, považují za daňově neuznatelné. Náklady na zvýšení kvalifikace jsou u zaměstnance osvobozeny od daně.

Pokud je zaměstnanec v dočasné neschopnosti, náhrady mzdy nebo odměny z dohody o pracovní činnosti jsou osvobozeny.

Bylo nově zavedeno, že budou přijaty i pojistné smlouvy o soukromém životním pojištění uzavřených i s pojišťovny na území EU nebo Evropského hospodářského společenství. Byly zrušeny daňově osvobozené úrokové výnosy z hypotečních zástavních listů.

Byl zrušen minimálního základu daně. Minimální základ daně znamenal, že živnostníci museli odvádět daň i z tohoto minimálního základu i když jej vůbec nedosáhly.

---

²⁷ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů [online] [cit. 22.6.2011]. Dostupné z URL: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>>

²⁸ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů [online] [cit. 4.7.2011]. Dostupné z URL: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>>

3.8. Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2009

Další změny proběhly v průběhu roku 2009, kdy bylo do 31. 10. 2009 přijato 10 novel zákona o daních z příjmů, z nichž k nejvýznamnějším patří novely provedené zákonem 2/2009 Sb., které zákon č. 586/1992 Sb. upřesňuje a doladuje. Dále byly přijaty novely č. 87/2009Sb., č. 206/2009 Sb., č. 289/2009Sb., č. 304/2009 Sb. Desátou novelou je novela zákona č. 362/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s návrhem zákona o státním rozpočtu ČR na rok. 2010.²⁹

Mezi hlavní změny provedené v tomto roce patří:

Byly upraveny podmínky pro odborný rozvoj zaměstnanců. Za daňově účinné jsou podle této úpravy považovány náklady vynaložené na zvyšování kvalifikace zaměstnanců, pokud souvisí s předmětem činnosti zaměstnavatele. Dříve byly daňově uznatelný jen náklady na prohlubování kvalifikace nikoliv zvyšování kvalifikace. Novela zákona říká, že rozhodujícím kritériem je skutečnost, zda příslušné studium, vzdělávání, nebo jiná forma zvyšování kvalifikace je zaměstnavatelem považována za nutnou v souvislosti s výkonem práce a v souladu se zákoníkem práce.

Za daňové výdaje byly nově považovány výdaje související s pracovními a sociálními podmínkami zaměstnanců, péči o zdraví a zvýšený rozsah doby odpočinku zaměstnanců, vynaložený na provoz vlastních vzdělávacích zařízení.

V sektoru slevy na dani na manžela nebo manželku byla změněna hranice pro uplatnění slevy z původních 38 040 Kč na 68 000 Kč.³⁰

3.9. Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2010

Došlo ke zrušení pojmu plný invalida a částečný invalida. Tyto pojmy byly nahrazeny pojmem invalidita prvního stupně a invalidita druhého stupně a invalidita třetího stupně. Výše slev ale zůstává stejná jako v minulém roce. Tedy invalidita prvního a druhého stupně má slevu na dani ve výši 2 520 Kč ročně a invalidita třetího stupně ve výši 5040 Kč.

---

²⁹ MACHÁČEK, I. Daň z příjmu fyzických osob, praktická pomůcka k daňové optimalizaci, 2010. Str. 125

³⁰ Marková, Daňové zákony 2009, str. 167

Došlo ke zvýšení slevy na dítě z původních 10 680 Kč na nových 11 604 Kč. Jde-li o dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P zvyšuje se na ně částka daňového zvýhodnění na dvojnásobek, to jest 23 208 Kč.

V této kapitole jsem shrnula podle mého názoru nejdůležitější novely a změny v dani z příjmu fyzických osob, které proběhly na našem území od roku 2000 do roku 2011. Jak je patrné z textu největšími změnami prošel zákon o dani z příjmu v roce 2004. Tehdy byl stanoven např. minimální základ daně nebo byl zvýšen vyměřovací základu při výpočtu sociálního a zdravotního pojištění. Další výraznou novinkou ve zdaňování příjmu fyzických osob bylo zavedení společného zdanění manželů. Další důležitý krok byl proveden v roce 2008, kdy bylo zrušeno progresivní zdanění, a byla zavedena jednotná 15% daň. Byla zavedena superhrubá mzda a zrušeno společné zdanění manželů, které bylo vykompenzováno výrazným zvýšením jednotlivých slev na dani.

Z textu je vidět, že daň z příjmu fyzických osob prošla změnami, které se týkaly výpočtu sazeb daně, základu daně nezdanitelných částek a mnoha dalších faktorů. Ne každá změna je vždy krok dobrým směrem, ale zajisté nechá ponaučení pro budoucí vývoj. Některé změny také nevydržely dlouho, jako bylo například společné zdanění manželů, které mohli poplatníci využít jen tři roky. Nezdanitelné částky se postupem času zvyšovaly a přibýly i nové jako je životní pojištění a penzijní pojištění. Postupem času byly některé nezdanitelné částky zrušeny a nahrazeny slevami na dani. Co se týče samotné výše daně, docházelo postupně k jeho snižování. Na začátku období bylo daňové zatížení poměrně vysoké, především pro poplatníky s vyššími příjmy.

Zavedení superhrubé mzdy v roce 2008 mělo dopady na všechny příjmy poplatníků. U poplatníků s nižšími příjmy by došlo ke zvýšení daňové zátěže. Naopak u poplatníků s vysokými příjmy by došlo ke snížení daňové zátěže. Proto zavedení superhrubé mzdy a jednotného zdanění doprovázelo i velmi výrazné zvýšení částek slevy na dani.

V žebříčku nejvýhodnějších daňových systémů obsadila vloni Česká republika 113. místo ze 178 zemí. Tento výsledek ovšem rozhodně nesvědčí o vyspělosti tuzemského daňového systému. Do druhé poloviny zemí však tuzemské daně neposlala jejich výše, ale

administrativní náročnost. V té je totiž Česko dokonce na 168. příčce. Tuzemské společnosti potřebují 930 hodin ročně na splnění daňových povinností, což je nejvíce ze všech zemí.³¹

---

³¹ Český daňový systém [online] [cit. 22.6.2011]. Dostupné z URL:< <http://www.komora.cz/hlavni-zpravy/tema-mesice-danove-zmeny-v-roce-2008-na-splneni-danovych-povinnosti-potrebuji-ceske-firmy-nejvice-casu-v-eu.aspx>>

4. Zhodnocení dopadů změny důchodových daní na poplatníka

V této části bakalářské práce provedu analýzu výpočtů daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků a pokusím se tak na těchto konkrétních příkladech poukázat na to, jaké dopady mají konkrétní změny daně z příjmu fyzických osob na poplatníka. V této práci nebude brán zřetel na inflaci, díky které by došlo ke snížení reálných příjmů.

4.1. Výpočet zdanění příjmů ze závislé činnosti svobodného a bezdětného poplatníka za zdaňovací období 2000 - 2011

Příklad č. 1

Pan Černý je trvale v hlavním pracovním poměru u jednoho zaměstnavatele a má u něj každoročně podepsané prohlášení poplatníka, tím uplatňuje nárok na daňovou úlevu poplatníka, je svobodný, bezdětný, pravidelně ročně pobírá zdanitelnou mzdu ve výši 200 000 Kč.

Postup zdanění v roce 2000

Základ daně je úhrn vyplacených zdanitelných příjmů snížený o zdravotní pojištění a sociální pojištění, které je povinen platit zaměstnanec. Ze základu daně budou odečteny nezdanitelné částky základu daně podle § 15 ZDP, tak vznikne základ daně snížený o nezdanitelné částky ze základu daně, ze kterého se po zaokrouhlení na stokoruny dolů stanoví daň podle § 16 ZDP.

Tabulka č. 5 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Černého za rok 2000, vlastní zpracování

Výpočet daně	
Úhrn zdanitelných příjmů	200 000,00 Kč
Sociální pojištění 8%	16 000,00 Kč
Zdravotní pojištění 4,5%	9 000,00 Kč
Základ daně § 6 odst. 13 ZDP (200 000 – 16 000 – 9 000)	175 000,00 Kč

Nezdanitelná část základu daně podle § 15 ZDP	
Odst. 1 písm. a) na poplatníka	34 920,00 Kč
Základ daně snížený o nezdanitelné části základu daně	140 080,00 Kč
Upravený základ daně	140 000,00 Kč
Daň $(140\ 000 - 102\ 000) * 20\% + 15\ 300\ \text{Kč}$	22 900,00 Kč
(+)doplatek (-)přeplatek daně	+ 22 900,00 Kč
Příjem po zdanění	152 100,00 Kč

Postup zdanění v roce 2001 – 2005

Zde nenastaly ve výpočtu žádné změny, pouze došlo k navýšení nezdanitelné částky na poplatníka a ke změně daňových pásem.

Tabulka č. 6 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Černého za rok 2001 - 2005, vlastní zpracování

Výpočet daně	
Úhrn zdanitelných příjmů	200 000,00 Kč
Sociální pojištění 8%	16 000,00 Kč
Zdravotní pojištění 4,5%	9 000,00 Kč
Základ daně § 6 odst. 13 ZDP $(200\ 000 - 16\ 000 - 9\ 000)$	175 000,00 Kč
Nezdanitelná část základu daně podle § 15 ZDP	
Odst. 1 písm. a) na poplatníka	38 040,00 Kč
Základ daně snížený o nezdanitelné části základu daně	136 960,00 Kč
Upravený základ daně	136 900,00 Kč
Daň $(136\ 900 - 109\ 200) * 20\% + 16\ 380\ \text{Kč}$	21 920,00 Kč
(+)doplatek (-)přeplatek daně	+ 21 920,00 Kč

Příjem po zdanění	153 080,00 Kč
-------------------	---------------

Postup zdanění v roce 2006 – 2007

V roce 2006 došlo ke změně sazby daně, která se udržela i v roce 2007. Nezdanitelné částky daně byly nahrazeny slevami na dani. Slevy na dani se odpočítávají až od vypočtené výsledné daňové povinnosti, proto jsou částky těchto odpočtů od roku 2006 významně nižší než v předchozích letech. Také se změnil základ daně z 15% na 12% atd.

Tabulka č. 7 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Černého za rok 2006 -2007, vlastní zpracování

Výpočet daně	
Úhrn zdanitelných příjmů	200 000,00 Kč
Sociální pojištění 8%	16 000,00 Kč
Zdravotní pojištění 4,5%	9 000,00 Kč
Základ daně § 6 odst. 13 ZDP (200 000 – 16 000 – 9 000)	175 000,00 Kč
Nezdanitelná část základu daně podle § 15 ZDP	
Základ daně snížený o nezdanitelné části základu daně	175 000,00 Kč
Upravený základ daně	175 000,00 Kč
Daň (175 000 – 121 200) * 19% + 14 544 Kč	24 766,00 Kč
Sleva na dani § 35ba na poplatníka	7 200,00 Kč
(+)doplatek (-)přeplatek daně	+ 17 566,00 Kč
Příjem po zdanění	157 434,00 Kč

Postup zdanění v roce 2008

V tomto roce došlo k velkým změnám při výpočtu základu daně i ke změně sazby daně. ZD je úhrn všech zúčtovaných, vyplacených zdanitelných příjmů. ZDP nově navýšený o SP a ZP, které je povinen platit zaměstnavatel.

Pro zjištění příjmů po zdanění je nutné spočítat z vyměřovacího základu SP a ZP, které sám za sebe platí zaměstnanec, a spolu s daní se odečte od zdanitelných příjmů.

Zavedení jednotné daně ve výši 15% místo předchozího progresivního zdanění.

Tabulka č. 8 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Černého za rok 2008, vlastní zpracování

Výpočet daně	
Úhrn zdanitelných příjmů	200 000,00 Kč
Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem 35%	70 000,00 Kč
Základ daně podle § 6 odst. 13 ZDP (SHM)	270 000,00 Kč
Základ daně snížený o nezdanitelné části základu daně	270 000,00 Kč
Daň před slevami (270 000 * 15 %)	40 500,00 Kč
Slevy na dani:	Slevy na dani:
- Sleva na poplatníka § 35ba ZDP	- 24 840,00 Kč
Daň po slevách (40 500 – 24 840)	15 660,00 Kč
Příjem po zdanění (200 000 - 16 000 - 9 000 – 15 660)	159 3340,00 Kč

Postup zdanění v roce 2009 – 2010

V těchto letech byl postup výpočtu daně zachován jako v roce 2008, pouze došlo ke snížení pojištění na sociálním zabezpečení hrazené zaměstnavatelem z původních 26 % na 25% a u zaměstnance z 8% na 6,5%.

Tabulka č. 9. Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Černého za rok 2009 - 2010, vlastní zpracování

Výpočet daně	
Úhrn zdanitelných příjmů	200 000,00 Kč
Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem 34%	68 000,00 Kč
Základ daně podle § 6 odst. 13 ZDP (SHM)	268 000,00 Kč
Základ daně snížený o nezdanitelné části základu daně	268 000,00 Kč
Daň před slevami (268 000 * 15 %)	40 200,00 Kč
Slevy na dani:	Slevy na dani:
- Sleva na poplatníka § 35ba ZDP	- 24 840,00 Kč
Daň po slevách (40 200 – 24 840)	15 360,00 Kč
Příjem po zdanění (200 000 - 13 000 - 9 000 – 15 360)	162 640,00 Kč

Postup zdanění v roce 2011

V roce 2011 se používá stejný postup výpočtu jako v předcházejících letech s tím rozdílem, že byla snížena položka sleva na dani na poplatníka o tzv. POVODŇOVOU DAŇ.

Tabulka č. 10 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Černého za rok 2011, vlastní zpracování

Výpočet daně	
Úhrn zdanitelných příjmů	200 000,00 Kč
Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem 34%	68 000,00 Kč
Základ daně podle § 6 odst. 13 ZDP (SHM)	268 000,00 Kč
Základ daně snížený o nezdanitelné části základu daně	268 000,00 Kč
Daň před slevami (268 000 * 15 %)	40 200,00 Kč
Slevy na dani:	Slevy na dani:

- Sleva na poplatníka § 35ba ZDP	- 23 640,00 Kč
Daň po slevách (40 200 – 23 640)	16 560,00 Kč
Příjem po zdanění (200 000 - 13 000 - 9 000 – 16 560)	161 440,00 Kč

Tabulka č. 11 Vývoj změn daňové povinnosti a příjmů na poplatníka v Kč a v %, vlastní zpracování

roky	roční daň	roční příjem po zdanění v Kč	% změna příjmů po zdanění
2000	22 900,00	152 100,00	
2001 - 2005	21 920,00	153 080,00	0,64%
2006 - 2007	24 766,00	157 434,00	2,84%
2008	15 660,00	159 340,00	1,21%
2009 - 2010	15 360,00	162 640,00	2,07%
2011	16 560,00	161 440,00	-0,74%

Zde je vidět, jak v každém období docházelo ve zdanění příjmů fyzických osob ke snížení daňové zátěže na poplatníka.

V letech 2001 – 2005 oproti předchozímu roku, došlo k navýšení nezdanitelné částky na poplatníka a ke změnám v daňových pásmech, což vedlo k navýšení jeho příjmu po zdanění o %. Také v letech 2006 – 2007 došlo ke změnám v daňových pásmech a sazbách pro výpočet daně a vlivem nezdanitelných položek, které byly nahrazeny slevami na dani přispělo k navýšení příjmu po zdanění o %. V roce 2008 došlo k výrazným změnám při výpočtu základu daně a změna sazby daně z progresivní na lineární, také došlo k navýšení některých slev na dani. Největší dopad na změny způsobily první dvě změny, toto zvýšení daňové zátěže vedlo k poklesu jeho příjmu po zdanění oproti předchozímu roku o %. V následujících letech 2009 – 2010 nedošlo v této oblasti k žádným zásadním změnám, pouze byly sníženy odvody na sociálním pojištění, což mělo dopad na výsledek daňové povinnosti a tím k navýšení příjmu po zdanění o %. V roce 2011 došlo ke snížení slevy na poplatníka, to bylo způsobeno zavedením tzv. povodňové daně. Důsledkem tohoto snížení dojde ke snížení jeho příjmu po zdanění o %. Závěrem analyzovaného příkladu bych chtěla poukázat, že daňová zátěž

poplatníka s ročním úhrnem zdanitelných příjmů 200 000Kč, byla postupně od roku 2000 – 2011 snižována.

Příklad č. 2

Pan Musil je trvale v hlavním pracovním poměru u jednoho zaměstnavatele a má u něj každoročně podepsané prohlášení poplatníka, tím uplatňuje nárok na daňovou úlevu poplatníka, je svobodný, bezdětný, pravidelně ročně pobírá zdanitelnou mzdu ve výši 800 000 Kč.

Ze zadání je patrné, že stejným způsobem, které jsem uvedla i v příkladu č. 1, byla vypočtena daňová povinnost a dopad v podobě příjmů po zdanění poplatníka pana Musila s ročním zdanitelným příjmem ve výši 800 000 Kč.

Tabulka č. 12 Vývoj změn daňové povinnosti a příjmů na poplatníka v Kč a v %, vlastní zpracování

roky	roční daň	roční příjem po zdanění v Kč	% změna příjmů po zdanění
2000	175 660,00	624 340,00	
2001 - 2005	178 324,00	621 676,00	-0,43%
2006 - 2007	172 028,00	627 972,00	1,01%
2008	137 160,00	562 840,00	-10,37%
2009 - 2010	135 960,00	564 040,00	0,21%
2011	137 160,00	562 840,00	-0,21%

Z této tabulky je patrné, že u poplatníka pana Musila s vyšším ročním zdanitelným příjmem ve výši 800 000 Kč došlo v letech 2000 – 2011 ke zvyšování daňové zátěže.

4.2. Výpočet zdanění příjmů ze závislé činnosti poplatníka žijícího ve společně žijícího ve společné domácnosti s manželkou a nezaopatřenými dětmi za zdaňovací období 2000 - 2011

Příklad č. 3

Pan Nový měl měsíční hrubou mzdu 18 000 Kč. Je zaměstnán jen u jednoho zaměstnavatele. Má pouze tyto příjmy ze závislé činnosti. Poplatník má dvě nezaopatřené dítě a manželku, která je na mateřské dovolené. Splňuje tak podmínky pro slevu na dani na manželku. Jiné odvody poplatník nemá.

Postup zdanění v roce 2000

Postup výpočtu je stejný jako v předchozím příkladu, s ohledem na daňové zvýhodnění rodiny s dětmi.

Tabulka č. 13 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2000, vlastní zpracování

Výpočet daně 2000	
Úhrn všech zdanitelných příjmů	216 000,00 Kč
Sociální pojištění 8%	17 280,00 Kč
Zdravotní pojištění 4,5%	9 720,00 Kč
Základ daně § 6 odst. 13 ZDP (216 000-17 280-9 720)	189 000,00 Kč
Nezdanitelná část základu daně na poplatníka	34 920,00 Kč
Nezdanitelná část základu daně na dítě (21 600 x 2)	43 200,00 Kč
Nezdanitelná část základu daně na manželku	19 884,00 Kč
Základ daně snížený o nezdanitelné části ZD	90 996,00 Kč
Upravený základ daně	90 900,00 Kč
Daň (90 900 * 15%)	13 635,00 Kč
(+)doplatek (-)přeplatek daně	+ 13 635,00 Kč
Příjem po zdanění	175 365,00 Kč

Postup zdanění v roce 2001 – 2003

V těchto letech došlo k navýšení nezdanitelné částky na poplatníka, na vyživované dítě a na manželku a ke změně výše sazby daně.

Tabulka č. 14 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2001 - 2003, vlastní zpracování

Výpočet daně 2001 - 2003	
Úhrn všech zdanitelných příjmů	216 000,00 Kč
Sociální pojištění 8%	17 280,00 Kč
Zdravotní pojištění 4,5%	9 720,00 Kč
Základ daně § 6 odst. 13 ZDP (216 000-17 280-9 720)	189 000,00 Kč
Nezdanitelná část základu daně na poplatníka	38 040,00 Kč
Nezdanitelná část základu daně na dítě (23 520 x 2)	47 040,00 Kč
Nezdanitelná část základu daně na manželku	21 720,00 Kč
Základ daně snížený o nezdanitelné části ZD	82 200,00 Kč
Upravený základ daně	82 200,00 Kč
Daň (82 200 * 15%)	12 330,00 Kč
(+)doplatek (-)přeplatek daně	+ 12 330,00 Kč
Příjem po zdanění	176 670,00 Kč

Postup zdanění v roce 2004

V roce 2004 došlo ke změně k navýšení nezdanitelné částky na vyživované dítě.

Tabulka č. 15 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2004, vlastní zpracování

Výpočet daně 2004	
Úhrn všech zdanitelných příjmů	216 000,00 Kč
Sociální pojištění 8%	17 280,00 Kč
Zdravotní pojištění 4,5%	9 720,00 Kč
Základ daně § 6 odst. 13 ZDP (216 000-17 280-9 720)	189 000,00 Kč

Nezdanitelná část základu daně na poplatníka	38 040,00 Kč
Nezdanitelná část základu daně na dítě (25 560 x 2)	51 120,00 Kč
Nezdanitelná část základu daně na manželku	21 720,00 Kč
Základ daně snížený o nezdanitelné části ZD	78 120,00 Kč
Upravený základ daně	78 100,00 Kč
Daň (78 100 * 15%)	11 715,00 Kč
(+)doplatek (-)přeplatek daně	+ 11 715,00 Kč
Příjem po zdanění	177 285,00 Kč

Postup zdanění v roce 2005

V tomto roce došlo k velké změně při výpočtu zdanění příjmů fyzických osob. Pro výpočet základu daně se používal stejný postup jako v předešlých letech, došlo k přeřazení na dani na vyživované dítě z nezdanitelné částky podle § 15 odst. 1 písm. b) ZDP do slev na dani podle § 35c ZDP, což přineslo i možnost uplatnění daňového zvýhodnění v podobě slevy na dítě či daňového bonusu.

Tabulka č. 16a Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2005, vlastní zpracování

Výpočet daně 2005	
Úhrn všech zdanitelných příjmů	216 000,00 Kč
Sociální pojištění 8%	17 280,00 Kč
Zdravotní pojištění 4,5%	9 720,00 Kč
Základ daně § 6 odst. 13 ZDP (216 000-17 280-9 720)	189 000,00 Kč
Nezdanitelná část základu daně na poplatníka	38 040,00 Kč
Nezdanitelná část základu daně na manželku	21 720,00 Kč
Základ daně snížený o nezdanitelné části ZD	129 240,00 Kč
Upravený základ daně	129 200,00 Kč
Daň (129 200 – 109 200) * 20% + 16 380	20 300,00 Kč

Sleva na dani § 35c odst. 1 – na vyživované dítě (2 * 6000)	12 000,00 Kč
Daň po slevách (20 300 – 12 000)	+ 8 300,00 Kč
Příjem po zdanění (189 000- 8300)	180 700,00 Kč

V roce 2005 bylo poprvé možné uplatnit si v souladu s § 13a ZDP společné zdanění manželů. Při použití společného zdanění manželů docházelo k rozdělení zdanitelných příjmů mezi oba manžele. Pokud byl velký rozdíl mezi jejich příjmy, došlo ke snížení základu daně, a tím k přeřazení do nižšího daňového pásma a k výpočtu nižší daňové povinnosti. Viz. grafy.

Pan Musil kdyby podal daňové přiznání, kde by neuplatnil společné zdanění manželů by tím přišel o 6 620 Kč na celkovém příjmu po zdanění. Při uplatnění společného zdanění manželů byl příjem o 6 620 Kč vyšší.

Tabulka č. 17b Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2005 s použitím SZM, vlastní zpracování

	Manžel	Manželka
Úhrn všech zdanitelných příjmů	216 000,00 Kč	0,00 Kč
Sociální pojištění 8%	17 280,00 Kč	0,00 Kč
Zdravotní pojištění 4,5%	9 720,00 Kč	0,00 Kč
Společný základ daně	189 000,00 Kč	189 000,00 Kč
Nezdanitelné části základu daně		
- na poplatníka	38 040,00 Kč	38 040,00 Kč
- na manželku	21 720,00 Kč	-
Nezdanitelné části základu daně celkem za oba manžele	91 200,00 Kč	91 200,00 Kč
Základ daně každého	45 600,00 Kč	45 600,00 Kč

z manželů (1/2 z 91 200)		
Daň (45 600 * 15%)	6 840,00 Kč	6 840,00 Kč
Sleva na vyživované dítě (2 * 6000)	12 000,00 Kč	-
Daň po slevách	0,00 Kč	6 840,00 Kč
Daňový bonus	5 160,00 Kč	-
Příjem po zdanění (189 000 – 6 840 + 5 160)	187 320 Kč	

Postup zdanění v roce 2006 – 2007

Stejně jako v roce 2005 došlo ke zrušení nezdanitelné části na dítě, dochází i v tomto roce ke zrušení dalších nezdanitelných částek jako je částka na poplatníka, na manželku a jiné.

Výpočet základu daně zůstal stejný jako v roce 2005, ale došlo ke zrušení dalších nezdanitelných částek podle § 15 odst. 1 písm. b) ZDP do slev na dani podle § 35ba ZDP a ke změně sazby daně. I v těchto letech se uplatňovalo SZM.

Tabulka č. 18a Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2006 - 2007, vlastní zpracování

Výpočet daně za rok 2006 a 2007	
Úhrn zdanitelných příjmů	216 000 Kč
Sociální pojištění 8%	17 280 Kč
Zdravotní pojištění 4,5%	9 720 Kč
Základ daně	189 000 Kč
Upravený základ daně	189 000 Kč
Daň	27 426 Kč
Sleva na dani na poplatníka	7 200 Kč
Sleva na dani na manželku	4 200 Kč
Daň po slevách	16 026 Kč

Sleva na dani na dítě	12 000 Kč
Daň po slevách	4 026 Kč
Příjem po zdanění	184 974 Kč

Tabulka č. 19b Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2006 – 2007 s použitím SZM, vlastní zpracování

	Manžel	Manželka
Základ daně	189 000 Kč	0 Kč
Společný základ daně	189 000 Kč	
Základ daně každého z manželů	94 500,00 Kč	94 500,00 Kč
Daň na poplatníka	11 340,00 Kč	11 340,00 Kč
Slevy na dani:		
- Sleva na poplatníka	7 200,00 Kč	7 200,00 Kč
- Sleva na manželku	4 200,00 Kč	0,00 Kč
Celkové slevy na dani	11 400,00 Kč	7200,00 Kč
Celková daň po slevách na dani	0,00 Kč	4 140,00 Kč
- Sleva na dítě	12 000,00 Kč	0,00 Kč
(+)doplatek (-)přeplatek daně	- 12 000,00 Kč	+ 4 140,00 Kč
Celkový (+)doplatek (-)přeplatek daně manželů	-7 860,00 Kč	
Příjem po zdanění	196 860 Kč	

Postup zdanění v roce 2008

V tomto roce dochází ke změně systému výpočtu daně a ke změně sazby daně. Vznikl pojem tzv. superhrubá mzda, ze které se následně vypočítá daň a od ní se odečtou slevy na dani. A bylo zrušené SZM.

Tabulka č. 20 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2008, vlastní zpracování

Výpočet daně za rok 2008	
Úhrn zdanitelných příjmů	216 000 Kč
Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem 26%	56 160 Kč
Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem 9%	19 440 Kč
Základ daně (tzv. Superhrubá mzda)	291 600 Kč
Daň před slevami	43 740 Kč
Sleva na dani na poplatníka	24 840 Kč
Sleva na dani na manželku	24 840 Kč
Daň po slevách	0 Kč
Sleva na dani na dítě	10 680*2=21 360 Kč
Daň po slevách	0 Kč
Daňový bonus	21 360 Kč
Příjem po zdanění	210 360 Kč

Postup zdanění v roce 2009

V tomto roce se používal stejný postup výpočtu jako v letech 2008, došlo však ke snížení sociálního pojištění, což ovlivnilo příjem poplatníku po zdanění.

Tabulka č. 21 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2009, vlastní zpracování

Výpočet daně za rok 2009	
Úhrn zdanitelných příjmů	216 000 Kč
Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem 25%	54 000 Kč
Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem 9%	14 040 Kč
Základ daně (tzv. Superhrubá mzda)	284 040 Kč
Daň	42 606 Kč
Sleva na dani na poplatníka	24 840 Kč
Sleva na dani na manželku	24 840 Kč
Daň po slevách	0 Kč

Sleva na dani na dítě	10 680*2=21 360 Kč
Daň po slevách	0 Kč
Daňový bonus	21 360 Kč
Příjem po zdanění	210 360 Kč

Postup zdanění v roce 2010

V tomto období došlo pouze k navýšení slevy na vyživované dítě z 10 680 Kč na 11 604Kč.

Tabulka č. 22 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2010, vlastní zpracování

Výpočet daně za rok 2010	
Úhrn zdanitelných příjmů	216 000,00 Kč
Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem 34%	73 440,00 Kč
Superhrubá mzda	289 440,00 Kč
Upravená superhrubá mzda	289 400,00 Kč
Daň na poplatníka 15%	43 410,00 Kč
Slevy na dani:	
- Sleva na poplatníka	24 840,00 Kč
- Sleva na manželku	24 840,00 Kč
Celkové slevy na dani	49 680,00 Kč
Daň po uplatnění slev	0,00 Kč
- Sleva na dítě (11 604 * 2)	23 208,00 Kč
(+)doplatek (-)přeplatek daně	-23 208,00 Kč
Zdravotní pojištění 4,5%	10 800,00 Kč
Sociální pojištění 6,5%	15 600,00 Kč
Čistý příjem po zdanění	212 808,00 Kč

Postup zdanění v roce 2011

V tomto roce došlo ke snížení slevy na dani u poplatníka z 24 840 Kč na 23 640Kč, byla to tak zvaná povodňová daň.

Tabulka č. 23 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2011, vlastní zpracování

Výpočet daně za rok 2011	
Úhrn zdanitelných příjmů	216 000 Kč
Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem 25%	54 000 Kč
Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem 9%	14 040 Kč
Základ daně (tzv. Superhrubá mzda)	284 040 Kč
Daň	42 606 Kč
Sleva na dani na poplatníka	23 640 Kč
Sleva na dani na manželku	24 840 Kč
Daň po slevách	0 Kč
Sleva na dani na dítě	11 604*2=23 208 Kč
Daň po slevách	0 Kč
Daňový bonus	23 208 Kč
Čistá mzda	212 208 Kč

Tabulka č. 24 Vývoj změn daňové povinnosti a příjmů poplatníka pana Nového v Kč a v %, vlastní zpracování

roky	roční daň	daňový bonus	roční příjem po zdanění v Kč	% změna příjmů po zdanění
2000	13 635,00	-	175 365,00	
2001 - 2003	12 330,00	-	176 670,00	0,74%
2004	11 715,00	-	177 285,00	0,35%
2005	0,00	5 160,00	187 320,00	5,66%
2006 - 2007	0,00	7 860,00	196 860,00	5,09%

2008	0,00	21 360,00	210 360,00	6,86%
2009	0,00	21 360,00	210 360,00	0,00%
2010	0,00	23 208,00	212 808,00	1,16%
2011	0,00	23 208,00	212 208,00	-0,28%

Příklad č. 4

Poplatník pan Veselý měl měsíční hrubou mzdu 150 000 Kč. Je zaměstnán jen u jednoho zaměstnavatele a má pouze příjmy ze závislé činnosti. Poplatník má dvě nezaopatřené dítě a manželku, která je na mateřské dovolené. Splňuje tak podmínky pro slevu na dani na manželku. Jiné odvody poplatník nemá.

Ze zadání je patrné, že stejným způsobem, které jsem uvedla i v příkladu č. 3 byla vypočtena daňová povinnost a dopad v podobě příjmů po zdanění poplatníka pana Veselého s ročním zdanitelným příjmem ve výši 1 800 000 Kč.

Tabulka č. 25 Vývoj změn daňové povinnosti a příjmů poplatníka pana Veselého v Kč a v %, vlastní zpracování

roky	roční daň	daňový bonus	roční příjem po zdanění v Kč	% změna příjmů po zdanění
2000	435 468,00	-	1 139 532,00	
2001 - 2003	430 260,00	-	1 144 740,00	0,46%
2004	428 948,00	-	1 146 052,00	0,11%
2005	381 576,00	0,00	1 193 424,00	4,13%
2006 - 2007	383 856,00	0,00	1 191 144,00	-0,19%
2008	293 460,00	21 360,00	1 281 540,00	7,59%
2009	290 760,00	21 360,00	1 284 240,00	0,21%
2010	288 912,00	23 208,00	1 286 088,00	0,14%
2011	290 112,00	23 208,00	1 284 888,00	-0,09%

Z tabulky č. 23 je zřejmé, že postupně docházelo ke snížení daňové zátěže a k růstu příjmů po zdanění poplatníka.

Z analýzy let 2001 – 2003 na rozdíl od předcházejícího roku 2000, je patrné navýšení nezdánitelných částek na poplatníka, manželku a na vyživované děti se změnami v daňových pásmech, došlo ke snížení daňové zátěže a tím docházelo k navýšení příjmu po zdanění o %. V roce 2004 došlo k navýšení nezdánitelné částky na vyživované dítě. Což pro poplatníky pana Nového a Veselého to znamenalo snížení daňové zátěže a navýšení jeho příjmu o %. V následujícím roce bylo možno uplatnit tzv. SZM, rodinám s dětmi a tím snížit daňové zatížení. U rodin s odlišným příjmem manželů docházelo k rozdělení základu daně mezi oba dva a tím se základ daně posunul do nižší daňové sazby a došlo k výpočtu nižší daňového odvodu. V tomto roce, také došlo k přeřazení nezdánitelné části základu daně na dítě do položky sleva na dani § 35c odst. 1 – a tím dochází k daňovému bonusu nebo slevy na dani na vyživované dítě. Z příkladu je patrné, že SZM bylo výhodné jak pro poplatníka s nižšími příjmy tak pro poplatníka s vyššími příjmy o %. V roce 2006 dochází k zrušení dalších nezdánitelných částek jako je částka na poplatníka a na manželku a tyto nezdánitelné částky přecházejí nebo se mění v sazby daně. Jinak i nadále zde byla možnost uplatnit společné zdanění manželů. Opět z tabulek je vidět, že SZM se vyplatilo u obou poplatníků. Rok 2008 byl rokem velkých změn. V tomto roce dochází ke změně systému výpočtu daně a ke změně sazby daně z progresivní na lineární 15% daň, také došlo k navýšení některých slev na dani. Bylo zrušené oblíbené SZM. Všechny změny, které se v tomto roce uskutečnily, měly za následek snížení daňové zátěže. A dále byla zde možnost uplatnění daňového bonusu ve výši daňové slevy na děti. Pro pana Nového to znamenalo zvýšení příjmu o %. V roce 2009 došlo ke snížení sociálního pojištění, což ovlivnilo příjem poplatníku po zdanění. Pana Nového se to nijak nedotklo příjem po zdanění stejný jako v předchozím období u pana Veselého i když došlo ke změně, tak se tato změna na jeho daňové povinnosti neprojevila, a přesto došlo ke zvýšení jeho příjmu o %. V roce 2010 došlo k navýšení slevy na vyživované děti, z čehož vyplývá, že u pana Nového tím pádem došlo k navýšení čistého příjmu po zdanění. Kdežto u pana Veselého se to nepatrně projevilo. V období 2011 došlo ke snížení slevy na poplatníka z důvodu tzv. povodňové daně. V případě pana Nového příjem nepatrně klesne, ale nejsou zde žádné viditelné změny to samé i u pana Veselého.

4.3.Srovnání daňového zatížení

Shrneme-li provedenou analýzu výpočtů, můžeme stanovit některé závěry, které jsou patrné i z teoretické části této práce. Postupem času docházelo ke snižování daňové zátěže, až do roku 2008, kdy byla zavedena rovná daň ve výši 15%. U našich modelových příkladů to

bylo u pana Černého mezi rokem 2007 a 2008 o 9 106,00 Kč a u pana Musila to bylo o 34 868,00 Kč nižší daň. V analýze pana Nového vlivem daňových bonusů roční příjem po zdanění vzrostl v případě pana Veselého díky SZM v letech 2006-2007 roční daň klesla a to o 90 396, což mělo za následek i vyšší roční příjem po zdanění. Opět i v těchto obou příkladech došlo v roce 2011 k nepatrnému snížení ročního příjmu po zdanění. Byl též stanoven nárok na přeplatek daně, který do této doby nebyl. To využil v našem příkladu pan Nový, který měl v letech 2008 - 2011 více než dvacetitisícový přeplatek. V roce 2008 byla také stanovena maximální hranice pro odvod sociálního pojištění. V roce 2009 ještě poklesla sazba sociálního pojištění na 6,5% z původních 8%, což bylo také v našich výpočtech patrné. V roce 2007 můžeme snížení daňové zátěže také přisuzovat tomu, že se většina nezdanitelných částek základu daně nahradily slevami na dani, které se odečítají přímo z vypočítané daně.

4.4. Možnosti dalších úprav daně z příjmů fyzických osob

Možností změn v zákonu o dani z příjmu je celá řada. Nechala jsme se při psaní této části inspirovat zdaněními fyzických osob v různých zemích.

Podle mého názoru není příliš spravedlivé rovné zdanění. V některých zemích jako je např. Ukrajina, Rusko, Estonsko a jiné již nějakou dobu tento systém funguje. Otázkou zůstává, zda tento krok byl pro Českou republiku správný. Rovná daň má samozřejmě své výhody, jako je větší průhlednost a jednoduchost. Zákonodárci uvádějí, že téměř všichni poplatníci si polepší, což neplatí pro osoby s nejnižšími příjmy viz. modelové příklady. Pro ně platí vyšší daňová sazba než dříve. Vzrostla totiž z původních 0 - 12% na současných 15%. Naopak jak víme, výrazně klesla daňová sazba lidem s vysokými příjmy. Zákonodárci ale na druhou stranu radikálně zvýšili slevy na dani, aby vykompenzovali skutečnost, že se daň počítá z vyšší částky, než je hrubá mzda (SZM). Podle mého názoru je toto snižování daňového zatížení fyzických osob doprovázeno zvyšováním majetkových daní, jako je DPH. Myslím si, že by mohly být zavedeny dvě výše daní a to základní a vyšší, jako mají ve Velké Británii. Druhou možností by mohlo opět dojít ke změně jednotné daně a to ve prospěch progresivního zdanění příjmů, ale s více pásmy. Např. mě zaujal způsob zdanění ve Švýcarsku. Švýcarsko má rozděleny sazby na dvě skupiny ostatní poplatníci, kteří mají 11 pásem zdanění a manželé, vdovec a vdova, rodiče samoživitelé nebo studující, kteří mají 15 pásem zdanění. Zařazují se do jednotlivých pásem podle výše příjmy. Mají ovšem stanovenou maximální sazbu ve výši 11,5%.³² Do státního rozpočtu by se tak zvýšili příjmy a mohla by

---

³² Global property guide [online] [cit. 7.7.2011]. Dostupné z URL <<http://www.globalpropertyguide.com/Europe/Switzerland/Taxes-and-Costs>>.

se na druhou stranu snížit sazba DPH, která vrostla na 20% a 10% což si myslím, že je relativně vysoká hodnota.

Úpravu, kterou by přivítalo řadu mladých lidí s hypotékou či s úvěrem ze stavebního spoření, je možnost tyto odčitatelné položky od základu daně přeměnit na slevy na dani. Stejně tak jak to bylo provedeno např. u slevy na poplatníka, na manželku atd.

Závěr

Stanovit daňový systém, který bude vhodný pro všechny plátce, je téměř nemožné. Každý stát má nastavený odlišný systém. Česká republika v posledních letech prošla mnoha reformami a změnami, které, jak je vidět na obou příkladech byli pro plátce s vysokými i nízkými příjmy výhodné v podobě nižších daní. Ovšem neustále reformy přináší do systému ještě větší zmatek, proto si myslím, že je nutné náš systém optimalizovat a stabilizovat.

Hlavním cílem práce bylo popsat, zhodnotit a analyzovat legislativní změny, které proběhly v dani z příjmu fyzických osob od roku 2000 do dnešního dne. Na tento hlavní cíl navazuje několik dílčích cílů, které se zabývaly popisem teoretických východisek spojených s daňovou soustavou České republiky a důchodovými daněmi. Dalším dílčím cílem bylo popsat jednotlivé legislativní změny, které byly v České republice realizovány za období 2000-2011.

V praktické části byly analyzovány příklady zabývající se výpočtem daní z příjmu fyzických osob v letech 2000 až 2011. V mé práci se zabývám základní charakteristikou daně z příjmů fyzických osob ze závislé a funkční činnosti a poukazuji na změny, které se odrazily na daňových povinnostech a příjmech po zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Srovnávám zde zdaněné příjmy svobodných a bezdětných poplatníků daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti při rozdílných zdanitelných příjmech a příjmy poplatníků daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, kteří vyživovali manželku na mateřské dovolené a nezaopatřené děti při rozdílných příjmech. Na základě této analýzy bylo provedeno zhodnocení změn provedených v dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti.

Bylo zjištěno, že poplatníci s nízkými příjmy postupem času snižovali svoji daňovou zátěž. Byla patrná podpora těchto osob ze strany zákonodárců a to převážně přeměnou odčitatelných položek, na slevy na dani. Možnost získání daňového bonusu, nebo postupné zvyšování položek slev na dani. Na výpočtech daně z příjmů pana Černého a pana Musila, kde jde o zdanění příjmů ze závislé činnosti svobodného a bezdětného poplatníka, a zde je vidět, že změna příjmů po zdanění je u každého jiná vzhledem k příjmům. U pana Černého, který měl nižší příjem je vidět, že roční příjem neustále narůstal jen v posledním roce 2011 dochází k malé změně nárůstu daňové zátěže. V případě pana Musila, který má vyšší zdanitelný příjem byly zjištěny větší meziroční rozdíly, největší rozdíl byl u tohoto poplatníka

zaznamenán a to díky změnám, které nastaly od roku 2008. Také u pana Musila je patrný nárůst daňové zátěže v roce 2011. Na rozdíl od předešlých výpočtů, kde jsem srovnávala zdanění příjmů svobodného a bezdětného poplatníka v další části jsem analyzovala zdanění příjmů ze závislé činnosti poplatníků žijících ve společné domácnosti s manželkou a nezaopatřenými dětmi. Analýzou v tabulkách č. 21 a č. 22 je patrné při rozdílných zdanitelných příjmech, docházelo, že jejich daňová zátěž díky změnám, které v jednotlivých letech nastaly se jejich daňová zátěž postupně snižovala a příjmy po zdanění se postupně navyšovaly. V letech 2005-2007 bylo poplatníkům umožněno uplatnit SZM, díky kterým se jejich příjmy po zdanění navyšovaly mnohem více. Od roku 2006 byly vypláceny daňové bonusy. Největší změnou u poplatníka s vyššími příjmy nastaly roce 2005 a u poplatníka s nižšími příjmy bylo hned několik změn a to v letech 2005,2006 a i 2008 kdy docházelo díky těmto změnám k navýšení ročního příjmu po zdanění.

Na analýze, kterou jsem provedla v poslední části je patrné, že ve všech oblastech docházelo k postupnému snižování daňové zátěže. Pouze v roce 2011 kdy byla zavedena tzv. povodňová daň se daňová zátěž nepatrně zvýšila u poplatníků s nižšími zdanitelnými příjmy tato daň nevyvolala žádné změny v jejich daňové povinnosti.

Seznam tabulek

Tabulka 1 sazba daně z příjmu fyzických osob, 2011- 2008, vlastní zpracování.....	18
Tabulka 2 Progresivní zdanění v letech 2006,2007, vlastní zpracování.....	19
Tabulka 3 Progresivní zdanění v roce 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, vlastní zpracování	19
Tabulka 4 Progresivní zdanění v roce 2000, vlastní zpracování	19
Tabulka č. 5 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Černého za rok 2000, vlastní zpracování	35
Tabulka č. 6 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Černého za rok 2001 - 2005, vlastní zpracování	36
Tabulka č. 7 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Černého za rok 2006 -2007, vlastní zpracování.....	37
Tabulka č. 8 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Černého za rok 2008, vlastní zpracování	38
Tabulka č. 9. Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Černého za rok 2009 - 2010, vlastní zpracování.....	39
Tabulka č. 10 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Černého za rok 2011, vlastní zpracování	39
Tabulka č. 11 Vývoj změn daňové povinnosti a příjmů na poplatníka v Kč a v %, vlastní zpracování.....	40
Tabulka č. 12 Vývoj změn daňové povinnosti a příjmů na poplatníka v Kč a v %, vlastní zpracování.....	41
Tabulka č. 13 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2000, vlastní zpracování	42
Tabulka č. 14 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2001 - 2003, vlastní zpracování.....	43
Tabulka č. 15 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2004, vlastní zpracování	43
Tabulka č. 16a Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2005, vlastní zpracování	44
Tabulka č. 16b Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2005 s použitím SZM, vlastní zpracování	45
Tabulka č. 17a Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2006 - 2007, vlastní zpracování.....	46
Tabulka č. 17b Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2006 – 2007 s použitím SZM, vlastní zpracování	47
Tabulka č. 18 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2008, vlastní zpracování	48
Tabulka č. 19 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2009, vlastní zpracování	48
Tabulka č. 20 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2010, vlastní zpracování	49
Tabulka č. 21 Přehled výpočtu daňové povinnosti pana Nového za rok 2011, vlastní zpracování	50
Tabulka č. 22 Vývoj změn daňové povinnosti a příjmů poplatníka pana Nového v Kč a v %, vlastní zpracování	50
Tabulka č. 23 Vývoj změn daňové povinnosti a příjmů poplatníka pana Veselého v Kč a v %, vlastní zpracování	51

Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika

DPH – daň z přidané hodnoty

Kč – koruna česká

ZDP – zákon o daních z příjmů

SZM – společné zdanění manželů

SHM – superhrubá mzda

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Daňový systém České republiky	64
Příloha č. 2 - Tabulka nezdánitelné části základu daně 2000 – 2005	65
Příloha č. 3 - Graf vývoje nezdánitelné částky daně v letech 2000 - 2005.....	65
Příloha č. 4 - Tabulka slevy na dani 2006 - 2011	66
Příloha č. 5 – Graf vývoje slevy na dani v letech 2006 - 2011.....	66

Použitá literatura

- GRÚŇ, L. *Finanční právo a jeho instituty*. 2. vyd. Praha : Linde, 2006. ISBN 978-80-7201-745-4
- KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie*. Praha: ASPI Publishing, 1997. ISBN 80-85963-23
- MACHÁČEK, I. *Daň z příjmu fyzických osob, praktická pomůcka k daňové optimalizaci*. Praha: C H Beck, 2010. 273 s. ISBN 8074001881
- MARKOVOVÁ, H. *Daňové zákony 2009*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2803-2.
- TOMÁŠKOVÁ, E. *Veřejné finance*. Brno: Masarykova Univerzita, 2006. ISBN 80-210-4177-3.
- ŠIROKÝ, J. *Daně v evropské unii*. 4. Vyd. Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7400-122-2.
- KISLINGEROVÁ, E. *Inovace nástrojů ekonomiky a managementu organizací*. Praha: C.H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7179-882-8- s. 273.
- VYBÍHAL, V. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2009*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2998-5.
- *Daňové reformy České republiky* [online] [cit. 1.7.2011]. Dostupné z URL:<<http://www.kdpcr.cz/Data/files/pdf/vancurova.pdf>>
- *Daňové zvýhodnění* [online] [cit. 30.6.2011] Dostupný z URL:<<http://pravniradce.ihned.cz/c1-15685750-danove-zvyhodneni-na-vyzivovane-dite-zijici-s-poplatnikem-v-domacnosti>>
- *Důchodová reforma* [online] [cit. 24. 6. 2011]. Dostupné z URL: <<http://www.mpsv.cz/cs/2228>>
- *Global property guide* [online] [cit. 7.7.2011]. Dostupné z URL <<http://www.globalpropertyguide.com/Europe/Switzerland/Taxes-and-Costs>>.
- *Zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitosti* [online] [cit. 20.6.2011]. Dostupné z URL: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dan_z_nemovitosti/>

- *Zákon č. 261/2007 Sb.* [online] [cit. 29.6.2011] Dostupný z URL:<
http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?kam=zakon&c=261/2007>
- *Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů* [online] [cit. 22.6.2011]. Dostupné z URL:
<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>
- *Zákon 29/2007* [online] [cit. 30.6.2011] Dostupný z URL:<http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/825/_s.155/701?l=29/2007>
- *Zákon 438/2003 Sb.* [online] [cit.23.6.2011] Dostupné z URL: < <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb03438&cd=76&typ=r>>
- *Zákon č.235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty.* [online] [cit.13.6.2011] Dostupné z URL: < <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dph/>>
- *Zákon č.353/2003 Sb. o spotřebních daních.* [online] [cit.13.6.2011] Dostupné z URL: < <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/spotrebnidan/>>
- *Zákon č.338/1992 Sb. o dani z nemovitosti.* [online] [cit.13.6.2011] Dostupné z URL: < http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dan_z_nemovitosti>
- *Zákon č.16/1993 Sb. o dani silniční.* [online] [cit.13.6.2011] Dostupné z URL: < <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/silnicnidan/>>
- *Zákon č.357/1992 Sb. o dani dědické, darovací a z převodu nemovitostí.* [online] [cit.13.6.2011] Dostupné z URL: < <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trojdan/>>

Abstrakt

BOHŮNKOVÁ, O. Změny ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR a jejich důsledky.

Bakalářská práce. Cheb: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 60s., 2011

Klíčová slova: základ daně, sazba daně, poplatník, analýza

V práci jsou analyzované změny ve zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků za období 2000 – 2011. První část je věnována seznámení s daňovým systémem v ČR. Ve druhé části je popsána teorie důchodových daní s popisem základních pojmů. Část třetí zahrnuje vývoj a změny legislativy daní z příjmů fyzických osob v jednotlivých letech. V poslední části práce jsou uvedeny příklady výpočtů daně z příjmů fiktivních osob a jejich změny a dopady na poplatníky za období 2000 – 2011 prostřednictvím řešených příkladů.

Abstract

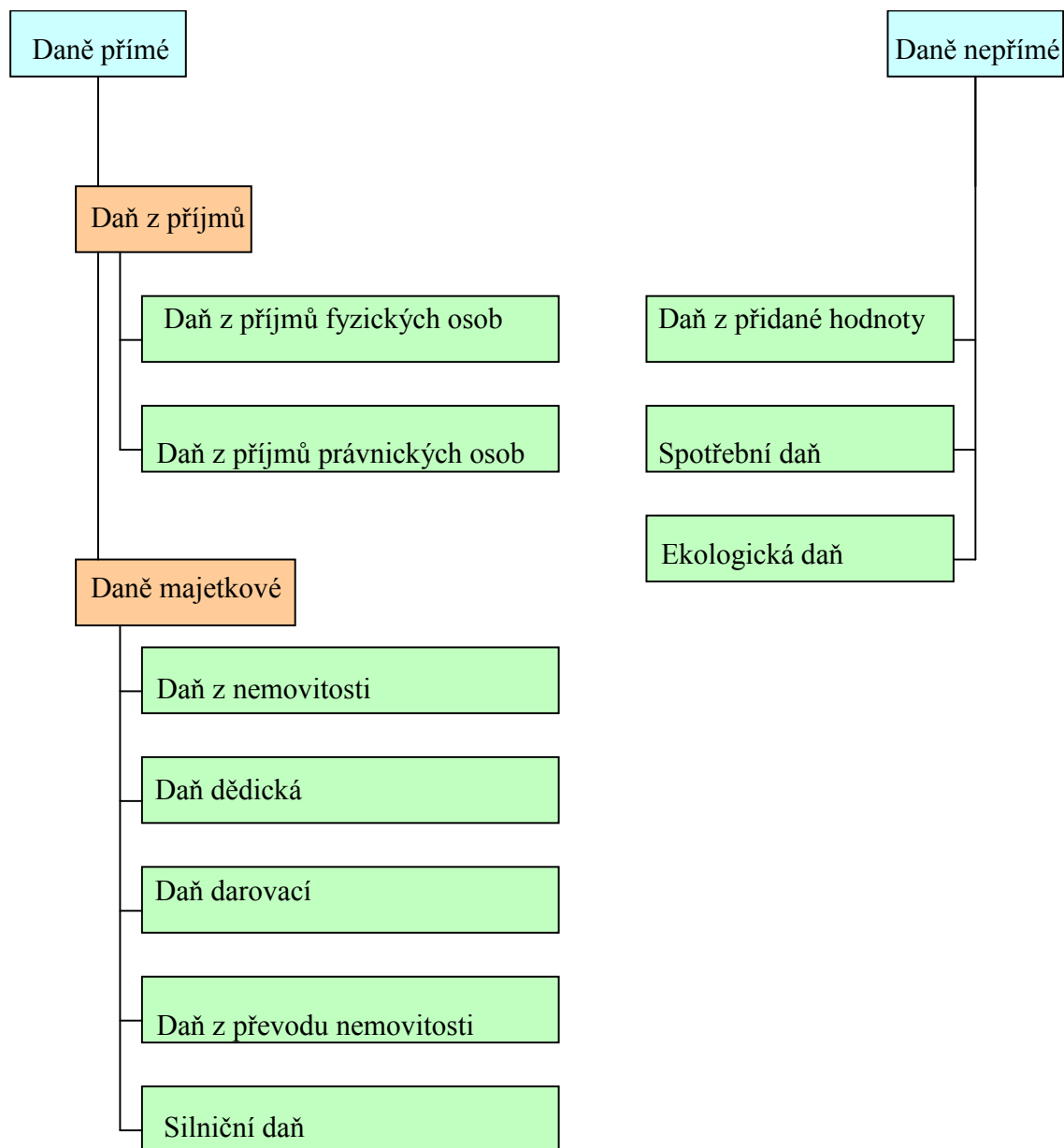
BOHŮNKOVÁ, O. Changes in Natural – Person Income taxation in the CZ and their consequences. Bachelor thesis. Faculty of Economic University of West Bohemia in Plzeň, 60s.,2011

Keywords: tax base, tax rate, the taxpayer, analysis

In my thesis, changes in income taxation of physical person from dependent activity and prerequisites for the period of 2000 – 2011 are analysed. The first part deals with introducing the tax system in the Czech Republic. In the second part, theory of income taxes and basic terms are described. The third part includes development and changes in income tax legislation of physical person in individual years. In the last part, solid model examples of income tax calculation of fictitious people as well as their changes and effects on taxpayers in the period of 2000 – 2011 are shown.

Přílohy

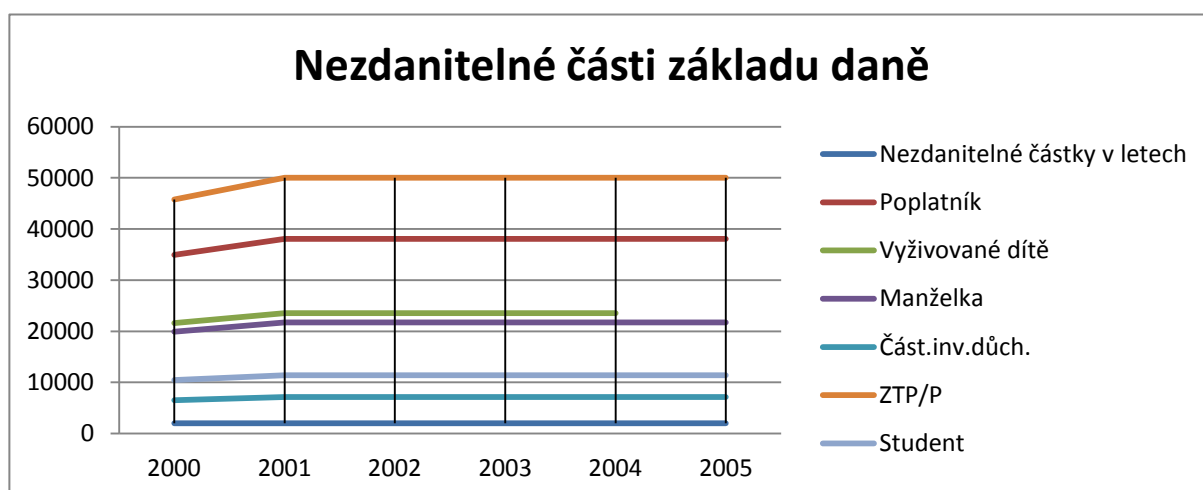
Příloha č. 1 - Daňový systém České republiky

Příloha č. 2 - Tabulka nezdanitelné části základu daně 2000 – 2005

Nezdanitelné částky v letech	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Poplatník	34 920	38 040	38 040	38 040	38 040	38 040
Vyživované dítě	21 600	23 520	23 520	23 520	23 520	0
Manželka	19 884	21 720	21 720	21 720	21 720	21 720
Část.inv.důch.	6 540	7 140	7 140	7 140	7 140	7 140
ZTP/P	45 780	50 040	50 040	50 040	50 040	50 040
Student	10 464	11 400	11 400	11 400	11 400	11 400
Daňové zvýhodnění na dítě						6000

Příloha č. 3 - Graf vývoje nezdanitelné částky daně v letech 2000 - 2005

Příloha č. 4 - Tabulka slevy na dani 2006 - 2011

Slevy na dani	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Poplatník	7 200	7 200	24 840	24 840	24 840	23 640
Manželka	4 200	4 200	24 840	24 840	24 840	24 840
držitel ZTP/P	8 400	8 400	49 680	49 680	49 680	49 680
část. inv. Důch.	1 500	1 500	2 520	2 520	2 520	2 520
plný inv. Důch.	3 000	3 000	5 040	5 040	5 040	5 040
držitel ZTP/P	9 600	9 600	16 140	16 140	16 140	16 140
Stujudjící	2 400	2 400	5 040	5 040	5 040	5 040
Daňové zvýhodnění na dítě	6 000	6 000	10 680	10 680	11 604	11 604
dítě ZTP/P	12 000	12 000	21 360	21 360	23 208	23 208
Max. bonus	30 000	30 000	52 200	52 200	52 200	52 200

Příloha č. 5 – Graf vývoje slevy na dani v letech 2006 - 2011

